1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տելեֆօն № 228

ՄՇԱԿ

ՄԱՐՏԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՑ ՎԵՐՋԸ 9 ՌՈՒԲԼԻ

12 ամսվ.՝ 10 ր., 6 և 7 ամսվ. 6 ր., ամսակ. 1 ր. Ամերիկա՝ տարեկան 6 դոլլար, Եւրոպա՝ 32 ֆր., Պարսկաստան՝ 10 ր., Թիւրքիա՝ 120 ղրուշ:
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն, նոյնպէս և 40 կոպ. (կարելի է և նամականիշով):

Հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». TIFLIS, Rédaction «MSCHAK».

Յայտարարութիւնների համար վճարում են. I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպ., վերջին երեսի վրա՝ 10 կոպ.: Կովկասից դուրս յայտարարութիւնները ընդունվում են բացառապէս Торг. Домъ „Л. и Э. Метцль и К°" ֆիրմայի միջոցով՝ Մոսկվայում, Պետերբուրգում և Վարշավայում:

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
2 ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Ա. Ն. ԼԻՍՕՎՍԿԻԻ

Երեքշաբթի, մարտի 2-ին— Անհատականութեան մասին
Չորեքշաբթի, մարտի 3-ին— Կոլլեկտիվիզմի մասին

Սկիզբը երեկոյեան ժամը 8-ին: Տեղերի գները բաւականաչափ էժանացված են:
(ա.) 245. 1—1

Այնքան էլ դժուարին չէ զանազանել
լաւ պապիրօսները վատերից, ինչպէս այդ թւում է. խնդրում ենք միայն փորձել
„ԵՂԲ. ՍԷՅԼԱՆԵԱՆՆԵՐ"
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ
ԾԽԱԽՈՏԻ ՆՈՐ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ ՊԱՊԻՐՕՍՆԵՐԸ
Зефиръ—25 ՀԱՏԸ 15 Կ., 10 ՀԱՏԸ 6 Կ.
ВОСХОДЪ—10 ՀԱՏԸ 5 ԿՈՊ.
МАРСЪ—20 ՀԱՏԸ 5 ԿՈՊ.
ՈՐՊԷՍԶԻ ՀԱՄՈԶՎԵԼ, ՈՐ ԱՅԴ ՊԱՊԻՐՕՍՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ ԲՈԼՈՐ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾՆԵՐԻՑ:
(Ե. Հ. Կ.) (ա.) 155. 25—10

Adresse Télégraphique SANITAS
Адресъ Телеграммъ САНИТАСЪ Тифлисъ
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՂԱՏԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ
ԱՌԵՒՏՐԻ
ԹԻՖԼԻՍ, ԲԱԳՈՒ, ԲԱԹՈՒՄ.
ՊՐՕՎԱՆՍԵԱՆ ձէթ՝ բարձր յատկութեան,
ՔՈՒՆՋՈՒԹԻ և ՁԷՅԹՈՒՆԻ բուսական ձէթ,
ՔԱՑԱԽԻ ԷՍՍԵՆՑԻԱ, ՍԱՐԱՏՕՎԵԱՆ ՄԱՆԱՆԵԽ, ՍՈՍԻՆՁ, ԶԱՖՐԱՆ, ՎԱՆԻԼ:
(ա.) 264. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Աւագների Խորհուրդը յայտնում է ի տեղեկութիւն պ.պ. անդամների, որ երեքշաբթի, մարտի 2-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին նշանակված է
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ
քուէարկելու ժողովարանի համար կանդիդատ առաջարկված անձերին:
ա. (26, մ. 2.) 184. 3—3

ԲԺԻՇԿ
Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.
Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. (երեկոյեան ժ. 5—7.
Երևանեան հրապարակ—Պուշկինսկ. փ., № 1.
(Ե. Հ. Կ.) (ա.) 1045. 100—65

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Վերջանում է ձմեռը և մօտենում է ամառային գործունէութեան շրջանը: Իսկ որպէսզի բեղմնաւոր և արդիւնաւոր լինի կուլտուրական գործողների ամառային աշխատանքը, կարևոր է, որ նախօրօք մշակված լինեն խելացի և նպատակայարմար եղանակներ այդ գործունէութեան համար:

Եւ յարմարագոյն ժամանակներից մէկը նախապատրաստական խորհրդակցութիւնների և գործելակերպերի մշակութեան համար՝ կարող է լինել Մեծ-Պասի երկարատև շրջանը:

Ամառվայ ընթացքում կարելի է իրագործել մի քանի ծրագիրներ:

Օրինակ՝ կատարել ուսումնասիրութիւններ մեր երկրի զանազան մասերում, վերաբերեալ՝ թէ տնտեսական կեանքին, թէ ազգագրութեան, թէ հնագիտութեան և թէ առհասարակ տեղական կեանքին իր լայն ըմբռնումով.

Կազմակերպել հրահանգչական գործունէութիւն զանազան արհեստների և ձեռնարկութիւնների վերաբերութեամբ.

Կարդալ դիւրամատչելի դասախօսութիւններ և զրոյցներ գիւղացիների համար.

Կազմակերպել ընկերակցութիւններ և գիւղական կրեդիտային հաստատութիւններ.

Կազմել խորհրդակցութիւններ, համագումարներ, ցուցահանդէսներ, շարժական դպրոցներ և այլն:

Եղած փորձերը ցոյց են տալիս, որ մեր ազգաբնակութիւնը թէև դեռ մեծ գիտակցութիւն չէ հանդէս բերել գիտութիւն և նոր արհեստ իւրացնելու գործում, այնու ամենայնիւ արդէն տուել է ապացոյցներ, որ նա սկսում է հասկանալ և գնահատել կատարելագործութիւնների արժէքը մի որոշ աստիճան:

Արդարև մենք արդէն կարող ենք մատնացոյց լինել մի քանի կատարելագործված գիւղատնտեսական գործիքների ներմուծման, մի քանի արհեստների իւրացման, մի քանի կրեդիտային ընկերութիւնների հիմնարկութեան, մի քանի հասարակական գրադարանների և ընթերցարանների բացման, մի քանի տևական դասախօսութիւնների կազմակերպութեան և ուրիշ կուլտուրական հաստատութիւնների մարմնացման փորձերի ու օրինակների վրա:

Սակաւ են դեռ այդ օրինակները, թոյլ են դեռ այդ փորձերը, բայց և այնպէս նրանք ապացոյց են այն բանի, որ նպատակայարմար ղեկավարական և հրահանգչական գործունէութեամբ հնարաւոր է կոտրել անշարժութեան սառոյցը և կեանքի հրաւիրել ժողովրդի թարմ կուլտուրական ոյժերը:

Թէ մեր ինտելիգենցիան ընդհանրապէս, թէ մեր կուլտուրական հիմնարկութիւնները մասնաւորապէս կոչվում են նախաձեռնութիւն վերցնելու իրանց վրա և ծրագրելու գործունէութեան նախագիծներ առաջիկայում իրագործելու նպատակով:

Ինտելիգենտ ոյժերի համախմբումների ժամանակ ամեն մի հաստատութիւն, ինչպէս, օրինակ, Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագ. Ընկերութիւնը, Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը և կամ մի ուրիշը մեր հիմնարկութիւններից, կարող կը լինէր իր կողմից բաւական էական գործունէութեան նախաձեռնող լինել առաջիկայ ամառային ամիսներում:

Չը մոռանանք նոյնպէս, որ թէ այս և թէ հետևեալ տարիներում ծրագրված են մի քանի խոշոր համագումարներ, ինչպէս են, օրինակ, բնագէտների բազմաճիւղ համագումարը, որ նշանակված է 1911 թւի ամառը, հայ-վրացական բանասիրութեան համագումարը, որ պէտք է տեղի ունենայ կամ այս կամ հետևեալ տարվայ ամառը, գիւղատնտեսական և տնայնագործական ցուցահանդէսները և համագումարները, որոնք նախագծվում են հետևեալ տարվայ համար և այլն:

Այդ բոլոր համագումարների համար պէտք է նախապատրաստվել վաղօրօք, որպէսզի թէ իրանք համագումարները լինեն արժանի իրանց կոչման և թէ արդիւնքները լինեն համապատասխան այն ակնկալութիւններին, որ մենք ունենք նրանցից, իբրև կուլտուրական օժանդակ միջոցներից:

Եթէ մեզ համար թանգ են այն խնդիրները և նպատակները, որոնց վրա մենք մատնացոյց եղանք, անհրաժեշտ է, որ մենք նախօրօք պատրաստվենք հայթայթելու այն բոլոր նիւթերը և միջոցները, որոնք կարող են նպաստել ծրագրված ձեռնարկութիւնների աջող իրականացման:

Ահա այդ չը մոռանանք առաջիկայ օրերում և շաբաթներում:

Ա. Քալանթար

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պօլիս, 27 փետրվարի

Պաշտօնապէս հաստատվեց, որ բուլգարական թագաւորը Պօլիս կը գայ մարտի 7-ին: Պատրաստվում են ցոյց տալ շքեղ ընդունելութիւն: Ճաշ է տրվելու սուլթանի մօտ դիպլօմատիական մարմնի և մինիստրների մասնակցութեամբ. լինելու է նաև մեծ զօրահանդէս: Բնակարան կը յատկացվի Եըլդըզում:

Թիւրքաց սահմանադրութեան հեղինակ Միդհատ-փաշայի որդի Ալի-Հէյդարը վճռաջինջ դատարանին խնդրամատոյց եղաւ վերաքննել իր հանգուցեալ հօր գործը: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլիս, 27 փետրվարի

Անատօլիայի երկաթուղու վերատեսչի օգնական Հասւացը սեկունդանտներ նշանակեց Գրօսին և «Ֆրանկ. Ցէյտ.»-ի թղթակից Վէյտցին: Սեկունդանտները չը կարողացան համաձայնութիւն կապել: Վճռվեց դիմել գերմանական զինւորական գործակալին:

Պատգամաւորների պալատն ընդունեց բիւջէի $1/12$ մասը, նկատի ունենալով որ մարտի 1-ից սկսվում է նոր ֆինանսական տարին: (Հ. Գ.)

—

Սալօնիկ, 26 փետրվարի

Ալբանացիների և թիւրք զօրքերի ընդհարումը տեղի ունեցաւ Դէչանի վանքի մօտերը:

Համալսարանական ժողով գումարելու մասին ալբանական պարագլուխների խորհրդակցութեան ժամանակ չինութիւնը շրջապատեց մի բատալիօն չորս թնդանօթներով: Բնակարանը քարուքանդ արվեց թնդանօթներով: Զոհվեցին եօթ ալբանացի: Պաշարվածներին օգնելու եկան 2000-ից աւելի ալբանացիներ հարևան գիւղերից, որոնք սկսեցին յարձակվել զօրքերի վրա: Թիւրքերը յետ նահանջեցին և կորցրին տասից աւելի սպանված և բազմաթիւ վիրաւորներ: Ալբանացիների մէջ տիրում է ուժեղ յուզմունք:

Իբրև ներհակ յունական և բօլգարական հրոսակախմբերի, Ենիջէի գաւառում կազմվեցին չորս մահմեդական հրոսակախմբեր 3 գիւղերի թիւրք բնակիչներից: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլիս, 26 փետրվարի

Եմէնում տեղի ունեցան արիւնահեղ ընդհարումներ զանազան ցեղերի շէյխերի միջև: Եահեա իմամից անջատվեցին երկու շէյխեր: Երկու կողմերի սպանվածների և վիրաւորվածների թիւը շատ մեծ է:

Բ. Դուռը, պնդելով որ բօլգարական զինւորները առաջինը առիթ եղան սահմանային ընդհարումների, պահանջում է բօլգարական կառավարութիւնից պատժել յանցաւորներին: Բօլգարական կառավարութիւնը խուսափող պատասխան տուեց:

Լրագիրները հաղորդում են, որ Մեծ-Պասի առաջին շաբաթին Կ. Պօլիս է գալու Ֆէրդինանդ թագաւորը:

Մինիստրների խորհրդում զեկուցվեց այն կօնցէսիայի նախագիծը, որի համաձայն ամերիկացի Չեստէրը իրաւունք է ստանում երկաթուղի կառուցանել Փոքր-Ասիայում Սեբաստիա-Դիարբէքիր-Արղըն-Բիթլիս-Վան ուղղութեամբ: Չեստէրին տրվում է 16 ամիս ժամանակամիջոց՝ աշխատանքների համար. իրաւունք է տրվում նաև մշակել լեռնային հարստութիւնները 20 կիլօմետր տարածութեան վրա գծերի երկու կողմից. կօնցէսիայի ժամանակը 99 տարի է: Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց նախագիծը և որոշեց ներկայացնել պալատին: (Հ. Գ.)

—

Սալօնիկ.—Ալբանացիների և թիւրք կառավարութեան միջև սկսված կռիւը լատինական այբուբենի պատճառով դեռ շարունակվում է: Մասսայական միտինգներ են տեղի ունենում Էլբասօնում: («Б.»)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բեռլին, 26 փետրվարի

«Ֆօսիշէ-Ցայտունգին» հեռագրում են Աթէնքից. «Թէսալեան գիւղացիների 120 ներկայացուցիչներ եկան Աթէնք՝ պահանջելով պետական հաշւով ստիպողաբար գրաւել խոշոր կալուածքները և հողը տալ գիւղացիներին՝ վճարը մաս-մաս ստանալու պայմանով: Այս հանգամանքը նոր դժուարութիւններ ստեղծեց: Դրութիւնը երկիւղ է ներշնչում: Զօրքերը զօրանոցներում կազմ ու պատրաստ սպասում են»: (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 26 փետրվարի

Հաւասի գործակալութեանը հաղորդում են Աթէնքից, որ զինւորական լիգան յայտնեց կառավարութեանը, թէ ինքը լիապէս վստահ է դէպի նա և ամեն կերպ համերաշխ է նրա հետ: (Հ. Գ.)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թաւրիզ, 27 փետրվարի

Ռուսաց զօրքերին Թաւրիզից հեռացնելու նպատակով Սաթթար-խանի մօտ կայացած խորհրդակցութեան միջոցին, մասնակցութեամբ կովկասցի ֆէդայիների, վճռվեց ոյժով փակել բազարները, որպէսզի ռուս զօրքերը հնարաւորութիւն չունենան ուտելիք և առհասարակ բոլոր պէտք եղածը գնել: Լարված-յուզալից տրամադրութիւնը շարունակվում է: Տպագրված թռուցիկներով ազգաբնակութիւնը հրաւիրվում է օգնել պետութեանը՝ կնքելու ներքին փոխառութիւն, որի պայմանների մասին սակայն ոչինչ չէ ասված: (Հ. Գ.)

—

Տուրբէտ-Հէյդարի (Պարսկաստան), 27 փ.

Ժամը 1 և քառորդին ցերեկվայ զգացվեց կէս րոպէ ուժեղ երկրաշարժ: (Հ. Գ.)

—

Թ է հ ր ա ն.—Արդաբիլից հաղորդում են, որ շահսէվանները նորից սկսեցին կողոպտել հարևան գիւղերը, և նահանգապետը չունի հարկաւոր քանակութեամբ զինված ոյժ նրանց առաջն առնելու համար: («Б.»)

ԲՕԼԳԱՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ

Սօֆիա, 26 փետրվարի

Ազգային ժողովը առանց վիճաբանութիւնների ընդունեց պարլամենտական քննութեան ենթարկել մինիստրներ Պետրօվի, Պետկօվի և Գուդէվի գործողութիւնները: Ընտրվեց քննիչ յանձնախումբ զանազան կուսակցութիւնների 15 պատգամաւորներից բաղկացած:

Լրագիրները տպել են Միլօվանօվիչի հետ ունեցած խօսակցութիւնը: Միլօվանօվիչը չափազանց գոհ է Կ. Պօլիս գնալուց: Կ. Պօլսում նա ոչ մի պայմանագիր չէ ստորագրել, Սօֆիայում նա ոչ մի յանձնարարութիւն չունի: Սերբիան ամենալաւագոյն յարաբերութիւնների մէջ է Բօլգարիայի հետ: (Հ. Գ.)

—

Սօֆիա, 27 փետրվարի

Միլօվանօվիչն առաւօտեան մեկնեց Բելգրադ: (Հ. Գ.)

—

Սօֆիա, 28 փետրվարի

Պալատի նստաշրջանը փակվեց: (Հ. Գ.)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 27 փետրվարի

Ի յիշատակ Ալէքսանդր II կայսրի հոգեհանգիստ կատարվեց ս. Յարութեան եկեղեցում և Պետրոս-Պօղոսի տաճարում:

Հոգեհանգիստների մասին հաղորդում են պետութեան զանազան տեղերից: (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 27 փետրվարի

Գրողների համագումարի գործադիր բիւրօն յայտարարում է, որ մամուլի օրգանները, գրական ընկերութիւնները և հաստատութիւնները, գրականագէտները պէտք է մինչև մարտի 15-ը յայտնեն համագումարին մասնակցելու իրանց ցանկութեան մասին հետևեալ հասցէներից մինով. «Современный Міръ», члену организаціоннаго комитета по устройству второго всероссійскаго съѣзда писателей Градовскому, Загородный, 4. կամ члену комитета Водовозову, Тучкова Набережная, 2.

—

Մոսկվա, 27 փետրվարի

Բուխարական էմիրը այցելեց քաղաքագլխին և պաշտօնական անձանց: Կէսօրին էմիրը մեկնեց Սեվաստօպօլ: (Հ. Գ.)

—

Հելսինգֆօրս, 26 փետրվարի

Հաստատվեց անթել հեռագրի հաղորդակցութիւն Աբօյի և Հէլսինգֆօրսի միջև, որ գործում է շատ կանոնաւոր կերպով: (Հ. Գ.)

—

Մօգիլէվ, 27 փետրվարի

Շկլօվի և Կօպիսի միջև պօստային գնացքի միջից տասներկու աքարականներ և երկու կալանաւորներ, անսպասելի կերպով հանգցնելով ճրագը, խլե-

ցին գինուորից ատրճանակը: Սկսվեց կռւակոց, որի ժամանակ սպանվեցին մի գինուոր և մի կալանաւոր, վիրաւորվեցին երկու գինուոր և տասն աքսորական: (Հ. Գ.)

—

Վիեննա, 26 փետրվարի

Պատգամաւորների պալատը 9 ձայնի առաւելութեամբ մերժեց օրակարգը փոխելու առաջարկութիւնը յօգուտ փոխատուութեան օրինագծի քննութեան: Բինէրտը բանակցեց պարլամենտական աշխատանքին կողմնակից կուսակցութիւնների պարագլուխների հետ և վճռեց չը պնդել այդ օրինագծի քննութեան վրա մինչև Զատիկ: (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 27 փետրվարի

Գալատում վանական ստացուածքը վաճառելու գործի մասին ուղղված հարցաքննութիւնը քննելու ժամանակ Ժոբէսը կանգ է առնում Լէկուտիւրիէի վրա, որ 500 հազար ֆրանկով ծախել էր Գրանդ-Շարտրէզի ութ միլիոն րուբ. արժեցող մարկը մի առևտրականատան, որ վճարել էր նրան 60,000: Բրիանը յայտնում է, որ իր վրա է վերցնում հսկել վանական ստացուածքը վաճառելու վրա. կառավարութիւնը վճռել է սպասել դատարանի վճռին. Լէկուտիւրիէի գործողութիւններից ոչ ոք օգուտ չը քաղեց. ոչ ոքի Լէկուտիւրիէն ծառայութիւն չէ մատուցել. հակառակ դէպքում այդ մարդիկ կենթարկվէին պատասխանատւութեան: Փաստաթղթերի ընթերցումով Բրիանը ապացուցանում է, որ միշտ էլ նկատել է այն անճշտութիւնների մասին, որոնք կատարվել են վաճառքի ժամանակ, մանաւորապէս պահանջել է միջոցներ ձեռք առնել Դուէզի դէմ: Բրիանի նախնական քննութիւնը պարզել է, որ Դուէզը աւելի շուտ աշխատելուց յոգնած մի մարդ է, քան ոճրագործ. երբ երևան հանվեց Դուէզի անբարեխղճութիւնը, Բրիանը դէպի նա վերաբերվեց օրէնքի ամենայն խստութեամբ:

Նեյլերում ձերբակալվել է Դուէզի նախկին համախոհներից մինը: (Հ. Գ.)

—

Համբուրգ, 28 փետրվարի

Արևելա-ասիական ընկերութեան ճաշին պրինց Հէնրիխը ճառ արտասանեց, որում ասաց, թէ իր Անգլիա կատարած վերջին ճանապարհորդութեան հիման վրա կարող է վկայել, որ անգլիացիները դէպի գերմանացիները տածում են անկեղծ և բարեկամական սէր. անգլիական կառավարութիւնը հեռու է ագրեսիվ մտադրութիւնից. բարեկամական զգացմունքները փոխադարձ են, որովհետև գերմանացիները անգլիացիների հետ մէջք մէջքի տուած կռւել են Արևելեան Ասիայում. անհրաժեշտ է ամեն կերպ աջակցել երկու պետութիւնների փոխադարձ վստահութիւնը ամրապնդելու: (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 27 դեկտեմբերի

Ռէյխստագ: Ֆին. հաղ. մինիստրութեան նախահաշւի քննութեան ժամանակ մինիստրը, պատասխանելով սոցիալ-դեմոկրատների յարձակումներին, կայսերական գնացքը անցնելու ժամանակ երթևեկութիւնը դադարեցնել տալու առիթով բացատրում է, որ երթևեկութիւնը դադարեցնելու կարգադրութիւնը չաւելացրեց ծախքերը և որ դա պարտականութիւն էր, որ միշտ էլ գործադրվում է արքայական զոյգերի արտակարգ գնացքներով անցնելու ժամանակ: (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 26 փետրվարի

Լանդտագը ընտրողական օրինագծի երկրորդ ընթերցման ժամանակ ձախակողմեան ձայների դէմ ընդունեց կենտրոնի և պահպանողականների առաջարկած համաձայնական առաջարկութիւնը, որի ույժով պատգամաւորներն ընտրվում են բացարձակ կերպով, բայց ոչ ուղղակի ձայնատւութեամբ: (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 27 փետրվարի

Ալբում գումարված լեռնային բանւորների կոնգրէսը միացրեց Ֆրանսիայի բոլոր լեռնային բանւորների սինդիկատները: (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 27 փետրվարի

«Բերլ. Տագ.»-ին հեռագրում են Նիւ-Եօրկից. «Սեղանատէր Շիֆի ճառը շարունակվում է քննութեան առարկայ լինել: Կոնգրէսի անդամ Հարիսոնը յայտնում է, որ դիպլոմատիկան հօրիզոնը մթագնում է Շիֆի գուշակած պատերազմով ընդդէմ Ճապօնիայի, սակայն նրա ասելով՝ ազգը երբէք չի համաձայնի պատերազմ վարելու Մօրգանի միլիոնի տրեստները պաշտպանելու համար: (Հ. Գ.)

Վաշինգտոն 26 փետրվարի

Պետական քարտուղարի օգնականը յայտնում է, որ Ֆրանսիան, Գերմանիան և Միացեալ-Նահանգները համաձայնել են առաջարկութիւն անել Մեծ Բրիտանիային՝ յետ վերցնել վերջին առարկութիւնը չորս պետութիւնների մէջն Խանկօու-Սէչուանի երկաթուղային փոխառութիւնը բաժանելու առիթով: (Հ. Գ)

—

Սան-Ֆրանցիսկօ, 26 փետրվարի

Այստեղ և նահանգի ուրիշ տեղերում զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ: (Հ. Գ.)

—

Վիեննա.—Ռուսաստանի և Աւստրիայի բանակցութիւնները ընթանում են փութանակի և կը վերջանան մօտիկ ապագայում: Բանակցութիւնների հետևանքների մասին պաշտօնապէս կը հաղորդվի Զատկից առաջ: («Б.»)

—

Պետերբուրգ.—Ֆինլանդիայի և Ռուսաստանի վերաբերող օրէնքները հրատարակելու կարգը որոշող օրինագիծը սկզբում կը ներկայացվի ֆինլանդական սէյմի քննութեանը: Եթէ սէյմը մերժէ նրան, այն ժամանակ օրինագիծը կը յանձնվի Պետական Դումային: («Б.»)

—

Պետերբուրգ.—Պետերբուրգի և Բեռլինի մէջև կենդանի մտքերի փոխանակութիւն է կատարվում ռուս-գերմանական սահմանագիծը ուղղելու մասին: («Б.»)

—

Մոսկվա.—Բժիշկ տիկին Դանչակօվան Մոսկվայի համալսարանի բժշկական ֆակուլտէտում կարդաց մի փորձնական դասախօսութիւն, որ միաձայն հաւանութիւն գտաւ ֆակուլտէտից և տ. Դանչակօվան իրաւունք ստացաւ դասախօսել իբրև պրիվատ-դօցենտ: Սակայն ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը փոխեց համալսարանի որոշումը տ. Դանչակօվային դասախօսելու իրաւունք տալու մասին: Տիկինը բողոքեց մինիստրութեան կարգադրութեան դէմ սենատին: Բայց սենատը տ. Դանչակօվայի բողոքը թողեց անհետևանք, բացատրելով որ կանայք իրաւունք չունեն ձեռք բերել ոչ պրիվատ-դօցենտների, ոչ էլ համալսարանի պրոֆէսօրների կոչում: («Б.»)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Նոր-Բայազէտ, 20 փետրվ.

Ինչպէս յայտնի է, մեզանում շուտով կատարվելու են քաղ. վարչութեան անդամների ընտրութիւնները: Այդ առիթով բացի այն, որ ժողովրդական ղանազան խաւերում տենդային աշխատութեամբ ագիտացիա է մղվում և նոր անդամութեան թեկնածուներ են առաջ քաշվում, դեռ ևս չեն յանդըգնում այս և այն քունջ ու պուճախում հարց բարձրացնել այն մասին, թէ քաղ. վարչութիւնը պէտք է վերացվի և տեղը նախկին գիւղատատութիւնը դրվի... Եթէ այդպիսի յետադէմ կարծիք յայտնողները հասարակութեան տգէտ դասին պատկանէին, այդ դեռ հասկանալի կը լինէր. բայց ցաւը նրանումն է, որ այդպիսի անհեթեթ միտք յայտնողները մեծ մասամբ պատկանում են միջին և բարձր դասին, որոնք ինչ-ինչ պատճառներով վրդովված լինելով քաղ. վարչութիւնից՝ ցանկութիւն ունեն, որ վերացվի այդպիսի մի հասարակական կոլլեգիալ հիմնարկութիւնը և տեղը հաստատվի գիւղատատութիւնը, որը երևի նրանց քմահաճոյքներով կը ղեկավարվի, ինչպէս եղել է անցեալներում... Ուրիշ խօսքով ասած, այդպիսի մտածողների կարծիքով՝ մեր քաղաքը փոխանակ առաջ վարելու ձգտում են յետադիմել տալու...

Մենք գիտենք, որ այդ կարծիքները կամ մտածմունքները օդն են ցնդելու, բայց ցաւ է ասել, թէ մարդիկ իրանց լաւն ու վատը չեն հասկանում: Եթէ նոյնիսկ լարված են քաղ. վարչութեան դէմ, որը գուցէ իր կազմակերպութեան օրից մի շօշափելի բարիք չէ հասցրել քաղաքի հասարակութեանը, թող առաջ գան, ընտրեն բոլորովին ուրիշ կազմ, ներկայացնելով աւելի ձեռնհաս անձնաւորութիւնների իբրև վարչ. անդամների և ոչ թէ քունջ ու պուճախներում ժողովրդի միտքը պղտորեն, յայտնելով որ «քաղ. վարչութիւնը աւելորդ է, ուստի հարկ է փոխարինել այն գիւղատատութեամբ...»:

Մեր հասարակութեան մէջ այդպիսի ոչ-ժողովրդավարական մտքեր տարածողները եթէ դժգոհ են քաղ. վարչութիւնից, թէ նա ոչ մի բարեկարգութիւն չէ մտցրել ժողովրդական տնտեսութեան մէջ, բայց արգիօք իրանք ի՞նչ դիւրութիւններ են հայթայթել քաղ. վարչութեանը՝ գործունէութեան համար: Չէ՞ որ այդպիսիների անշարժ կալքերի վրա երբ մի 10 ր. տուրք են նշանակում տարեկան, կամ թէ մի 10—15 ր. պրօգրեսիվ (զղրոցական) տուրք են պահանջում, այդպիսիները խոյսն բղաւում-ճչաւում են, թէ «շատ է, չենք կարող տալ»: Ապա ինչո՞վ կարող է վարչութիւնը բարենորոգումներ մտցնել ժողովրդի ներքին և արտաքին կեանքում, երբ հասարակութեան գիտակից մասն այդպէս է վարվում: Պէտք է նախ միջոցներ տալ, ապա պահանջել բարեկարգութիւններ:

Որսորդ

—

Շնող (Բօրչ. գաւ.), 25 փետր.

Ինչպէս յայտնի է, մեր գիւղում գտնվում են պղնձահանքեր, որոնց մասին համառօտակի գրել է Բ. Մ. «Մշակի» № 42-ի գաւառական տեղեկութիւնների բաժնում:

Այդ առիթով հարկ ենք համարում աւել հետևեալը:

Ալլահվերդի զաւոդի փորձերից յայտնի է, որ եթէ Շնողում գտնված հանքերը շահագործելու համար հալոց պատրաստվի, դա Շնողի համար շատ ցաւալի հետևանք կունենայ: Եւ ահա թէ ինչու:

Հանքերը գտնվում են «Ղարախան», «Բովեր» և «Դուքանաձոր» կոչված հանդամասերում:

Այդ մասերում է գտնվում գլխաւորապէս Շնողի վարելահողը, բաղն ու «դալիկատեղին», և, որը գլխաւորն է, հէնց այդ մասերի ձորակներից են սկիզբն առնում Շնողի Ջրերը, որոնք մի փոքր տարածութիւնից խառնվելով իրար՝ կազմում են այն գետը, որից գիւղը թէ խմելու և թէ իր բաղն ու «դալիկը» ջրելու համար ջուր է վերցնում:

Դա միակ ջուրն է շնողեցու համար: Փորձով գիտենք, թէ հալոցի ջուրը այլևս պէտքական չէ, այլ վնասակար է, թէ խմելու և թէ բաղ ու դալիկ ջրելու համար:

Բացի դրանից՝ հալոցի մուխը մեծ վնասներ է պատճառում թէ արտերին, թէ բաղերին և թէ արօտին, ինչպէս և առհասարակ բուսականութեանը:

Սրանից պարզ երևում է, որ եթէ հանքերը շահագործելու համար զաւոդ շինվի, շնողեցու վիզը կը կտրվի:

Իսկ գիւղացիների այդքան վնասների փոխարէն պէտք է օգտվեն միայն մի քանի անհատներ, որոնք կը զբաղվեն այդ հանքերի գործերով:

Շատերը պնդում են—ի հարկէ հանքատէրերի խնամիները—որ վերոյիշեալ վնասները տեղի չեն ունենում, այլ այդ բոլորը սարքված բաներ են՝ գործը խափանելու միտումով:

Ցանկալի էր այդ առիթով լսել մասնագէտների կարծիքը, որը շատ բան կը պարզէր, գուցէ և չարիքի առաջն առնէր:

Ուրիշ բան կը լինէր եթէ հանքերի հում նիւթը արտահանվէր. այն ժամանակ գիւղը գոնէ իր արտն ու բաղը, դալիկն ու խոտհարքը, հանդն ու արօտատեղին. չէր զոհի մի քանի անձերի գրպանի համար:

Կարող է պատահել, որ հանքատէրերը գիւղացոց հաւանօրէն յարուցանելիք արգելքները յետ վանելու նպատակով խոստանան գիւղի հասարակութեանը միանգամայն հում նիւթ արտահանել, բայց վերջը իրանց ցանկացածի պէս վարվեն: Ուստի գիւղական հասարակութիւնը պիտի զգոյշ լինի՝ քանի ուշ չէ, օրպէսզի վաղը գլխին վայ չը տայ: Եթէ գիւղի համայնքը չէ կարող հանքերը իր ձեռքը ձգել, որպէսզի իր շահերի համեմատ էլ վարվի նրանց հետ, այդ դէպքում նա գոնէ աչքաթող չը պէտք է անէ այն հանգամանքը, որ կարողանայ օր առաջ օգտվել իր շահերը պաշտպանող օրէնքից:

Շնողեցի

—

Երևան, 25 փետրվարի

Այսօր ցերեկվայ ժամը 1-ին թեմ. դըպրոցի բակում տեղի ունեցաւ Վարդանանց հանդէսը՝ ներկայութեամբ Վեհ. Կաթողիկոսի:

Ինչպէս միշտ, այնպէս էլ այս տարի հաւաքվել էր շատ մեծ բազմութիւն. պակաս չէր նպաստել նաև Կաթողիկոսի ներկայութիւնը: Ս. Սարգիս եկեղեցու ընդարձակ բակը, որ միաժամանակ և թեմ. դպրոցի բակն է, լցված էր մօտ 8—10,000 հոգի երկսեռ հասարակութեամբ:

Հանդէսը բացվեց թեմ. դպրոցի տեսուչ Չիլինկարեանի ճառով, որը բացատրեց ընդհանրապէս, թէ ինչ է հերոսութիւնը. այնուհետև արտասանվեցին մի քանի ոտանաւորներ ու երգեր:

Վերջում խօսեց Վեհ. Կաթողիկոսը, յորդորելով հասարակութեանը՝ ուշք դարձնել կրթութեան վրա:

Ընդհանրապէս հանդէսը առանձին հետաքրքրութիւն չէր շարժում: Աւելի լաւ կը լինէր, եթէ թեմ. դպրոցի վարչութիւնը կազմակերպէր մի սիրուն համերգ կամ ներկայացում, մատչելի գներով, որով կարելի էր որոշ էստետիկական բաւականութիւն տալ ունկնդիրներին:

Ա.

—

Շուշի, 25 փետրվարի

Անցեալ 1909 թ. մեր թղթակցութիւններից յայտնի է «Մշակի» ընթերցողներին Շուշու քաղաքային ընտրութիւնների հետևանքի մասին. յայտնի է նոյնպէս, որ այդ ընտրութիւնները բեկանվեցին բոլորովին անօրինակ կերպով: Ահա այդ բեկանված ընտրութիւնների փոխարէն, փետր. 20-ին տեղի ունեցաւ նոր ընտրութիւն, որին մասնակցում էին 265 ձայներ, որոնցից հայեր 133 ձայն, իսկ թուրքեր 132: Քաղաքային նոր կազմի համար հարկաւոր էին 48 հոգի: Դրված էին 76 տուփեր. ընտրվեցին 40 հոգի, որոնցից 17 հոգի հայ, 23 հոգի թուրք: Սևահոգի, մտքեր պղտորող մարդիկ, որոնք անպակաս են մեր հասարակութեան միջից, այս ընտրութեան միջոցին որոշ դեր խաղացին: Եթէ ոչ՝ ինչո՞վ բացատրել, որ այդ հանգամանքների մէջ քուէարկվողներից ընտրվեցին 17 հոգի: Չար հակումները և ստոր բնազդները միշտ էլ կը մնան անբաժան ամբոխային հոգեբանութիւնից:

Գոգ. Զաքարեան

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

—

(Հեռագրով)

Պետերբուրգ, 26 փետրվարի

Նախագահում է Շիդլօվսկին:

Վօյեկօվ 2-րդը զեկուցանում է արդարադատութեան մինիստրի նախահաշիւը. համագումարն է 44,006,972 րուբլի, որ բիւջէտային յանձնաժողովն ընդունում է:

Գեգեչկօրին արդարադատութեան մինիստրի քաղաքականութիւնը անուանում է հակապետական. երեք տարվայ ընթացքում ոչ մի փոփոխութիւն. մինիստրութեան գլուխ կանգնած է մի մարդ, որ զարմանալի ընդունակութիւն ունի յարմարվել ամեն մի քաղաքական կօնիւկտուրայի (միացում), որ դատական հաստատութիւնները վերածել է հասարակ մեքենական գործիքի իշխանութեանը ծառայելու համար: Մտանշելով, որ մինիստրութիւնը չէ ունեցել այնպիսի մի անձն, որ այնպիսի եռանդով կռիւ մղէր անկախօրէն և ինքնուրոյն կերպով, Գեգեչկօրին յայտնում է, որ չը կայ դատաւորների անփոփոխելութիւն և հրապարակային դատավարութիւն, խախտված է պաշտպանող կողմի ազատութիւնը, փաստաբանութեանը ձեռնամխում են, արդարադատութեան խնդիրները խառնում են ոստիկանութեան դէպարտամենտի խնդիրների հետ. սենատը օրէնքը խախտեց գերագոյն իշխանութեան այն որոշումները հրատարակելով, որոնք խախտում են հիմնական օրէնքները, և ամբողջովին հնազանդվել է գեներալ-դատախազի կամքին: Գեգեչկօրին կոչ է անում Դումայի դեմօկրատիական տարրերին՝ ձայն տալ արդարադատութեան մինիստրութեան նախահաշւի դէմ (ծափահարութիւն ձախից):

Գերասիմովը նկատում է, որ նախահաշւի գումարները գործադրվելու են արդարադատութեան մինիստրին հլու և հնազանդ ծառայողների պահպանութեան համար: «Մինիստրը,—ասում է Գերասիմովը,—ոտք է դրել սխալ և վտանգաւոր ճանապարհի վրա՝ ձեռնամխելով դատարանի անկախութեանը, որ միմիայն ամենափճական պարսաւանքի է արժանի: Իրերի դրութիւնը այնպիսի է, որ անկախ դատարանը հանդուրժելի է միայն այն սահմաններում, որքան նա չէ հակառակում կառավարութեան նպատակներին»: Հռետորն այնուհետև ջանում է ապացուցել, որ մինիստրութիւնը որքան խիստ է դէպի ազատագրական շարժման գործիչները և զիջող՝ դէպի հին կարգերի կողմնակիցները. նա սահմ.-ռամկավարների կողմից առաջարկում է հերթական գործերին անցնելու մի բանաձև, որով դատապարտվում է մինիստրութեան գործունէութիւնը (ծափեր ձախից):

Գոդնեվը ապացուցանում է, որ օրինականութեամբ փոփոխված են Հիմնական Օրէնքները, որոնց ույժով Դուման հնարաւորութիւն ունի հետևել վարչական անձանց օրէնսդրական գործողութիւններին: Հռետորի կարծիքով՝ անհրաժեշտ է վերաքննել օրէնսգիրքը և միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի օրէնք համարվի այն, ինչ որ պէտք է օրէնք համարվի (ծափ. օպպօզիցիայում):

Լեախնիցկին աշխատաւոր խմբակի կողմից խօսում է մինիստրութեան գործունէութեան և նախահաշւի դէմ (ծափեր):

Առաջարկութիւն է լինում ընդ միշտ դադարեցնել վիճաբանութիւնները:

Պուրիշկևիչը վաղաժամ է համարում այդ և առաջարկում է ընդմիջում անել, որպէս զի ֆրակցիաները միմեանց հետ համաձայնութիւն կապեն:

Մի երկար ճառ է արտասանում յօգուտ վիճաբանութիւնների շարունակութեան նաև Մարկօվ 2-րդը:

Ձայնատւութեան վերաբերութեամբ Դուչկօվը ասում է, որ մեծ թւով հռետորների ձայն տրվեց խօսելու նրա համար, որպէս զի բոլոր ֆրակցիաների ներկայացուցիչները պարզաբանվեն այն լուրջ գործի նկատմամբ, որին սպասում է երկիրը: «Սակայն այս ամբիոնից շինել ծաղրի առարկայ (ծա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

—

Կ. Պոլիս, 19 փետրվար

Պոլիս բարեկենդանի մէջ է: Հոս զուարճութեան մէջ ալ խելք չկայ: Առտու և իրիկուն և ամբողջ գիշերը շրջուն դաշնակներ (լանտերնա) բեռնակիրներու շալակին վրայ կը տեսնես, և ուրիշ մը զայն կը զարնէ. այդ նշան է, որ խումբ մը դիմակաւոր կանցի:

Պարող դիմակաւորները ընդհանրապէս հասարակ անկիրթ դասակարգէն են և գրեթէ ամենն ալ յոյն: Դաշնակներուն նուագածը անհունօրէն միօրինակ, անհամ, տաղտկալի եղանակներ. միակ գնահատելին դիմակաւորներու զգեստներն ու արդուզարդն է. ահա գրած ժամանակս կանցնի դիմակաւորներու խումբ մը. երիտասարդ մը հագուած է Հեկտորի զգեստը վայելչագեղ, իրեն հետ է նոր Հեղինէն, անդուսէ հելլենական պարեգօտով, ու ծիծաղելի դառնալու համար՝ կռնակը առած է ձկնորսի երկայն վերնազգեստը: Տեղն է ըսելու, որ պոլսեցին շատ չիք կը հագուի. գրպանը դատարկն ալ արդուզարդի ամենամեծ խնամք կը տանի: Բարեկենդանը հոս հասարակութեան համար զբօսանքի հանդէսներ չունի. ժողովուրդը ամեն պարագայի մէջ զրկուած է հասարակաց հանդէսներէն. միայն անհատական զուարճութիւններ կան. բարեկենդանի հանդէսը հելլէն ցեղերուն համար է. այս է ընդհանուրին համոզումը: Հայ համայնքը բարեկենդանի չի մասնակցիր. տակաւին սգոյ մէջ է. հայը զուարթութեան օրերուն ալ սուգ ու տխրութիւն կը խաէ. և ուրիշ կերպ կարելի չէ. ամեն օր լրագրութեան հեռագիրներուն աչք տնկած՝ անհամբեր ջղագրգիռ կը նայինք, որ արդեօք երկրին մէջ ջարդը սկսա՞ւ: Մուշը կարմիր ամպեր կը կուտակէ. սարսափահար օրը օրին կը սպասենք, որ չարագուշակութեամբ մը արիւն չանձրևէ...

Եւ իրաւու կը հարցնենք՝ օսմանցին սահմանադրական ազատութիւն տուա՞ւ:

*

Հոս հանրութիւնը բարեկենդանի հասարակաց խաղերէն զրկուած ըլլալով, անգիտակցաբար ինքզինքը կը գտնէ Համիդի մահուան խեղկատակ լուրին առջև. ամբողջ շաբաթ մը տեղական լրագրութիւնը կը հաստատէ ու կը ժխտէ մահը Կարմիր Սուլթանին:

Իրականութիւնը սա է, որ հոս են հիմա Համիդին ամեն զաւակները, կիները. և եթէ ողջ է Համիդ, հիմա բացարձակապէս առանձին կը մնայ, Ալատինեան վիլլան կատարելապէս իրեն զնդան է դարձել. կը հաստատեն պաշտօնական լուրերը, որ նախորդ զաղան սուլթանը իրօք զաղան է դարձած ու դիմացը ով որ ելլէ՝ կը խածնէ:

Իր որդիքը հիմա Իշխանաց կղզին են, և երկու օր առաջ կղզին ամբողջ աղքատաց հաց են բաժնած. ժողովուրդն այդ հացը հոգեհաց կը համարի. Համիդին հոգւոյն համար զաւակները հաց են բաժնած:

Իրական աղբիւրներու համաձայն՝ Համիդ տակաւին մեռած չէ: Պաշտօնական շրջանակին մէջ հիմա լուրերը կը բանտուին. բէշքիւոնի շարժումէն վախ կայ. բայց կաբինէյն կը խեղդուի ամեն շփոթիչ լուր, վասն զի տակաւին կը գտնուին Թիւրքին մէջ դասակարգ մը ապուշ հացկատակներ, որ Համիդեան րէժիմը երջանիկ կը համարին, և կըսուի թէ ատոնք Համիդին մահուամբ շփոթութիւն մը չհանելու համար՝ զաղանին մահուան մասին ժխտողական լուրեր կը տարածեն: Գրողը տանի Համիդն ալ եւ համիդականներն ալ...

*

Մենք հայերս նախ բանաստեղծ կը ծընինք ու, գրական ասպարէզի մէջ հազիւ թէ բան մը ըլլալու նշանը կուտանք, իսկոյն դիւանագիտութեան անձնատուր կըլլանք:

Ու ոչ բանաստեղծ կըլլանք և ոչ ալ դիւանագէտ: Սակայն այսօր ով որ օրաթերթի մը խմբագրութիւնը կը վարէ, պէտք է յարգել անոր մէջ անոր դիւանագիտութեան բարձր կոչումը:

Ու երբ մեծատաղանդ ծերունի Տօլստօյը յուսահատած և յուսախաբ՝ դիւանագիտութենէն ձեռնպահ կը մնայ, անդին մեր գրիչ շարժողները հայկական կեանքը միայն դիւանագիտութեան մէջ կը նկատեն: Եւ ո՞ւր էր թէ իրօք ունենայինք արժանաւոր և ուշիմ դիւանագէտներ: Գուցէ դիւանագիտական գրութիւններով օրին մէկը միաձոյլ համերաշխութեան գաղափարը յաջողի, որ սակայն կրնայ դառնալ Լահէյի խաղաղական ժողովի իղձերուն շարքը: Մեր գրողները լաւ որ անցեալին պատրանքին և ապագային ամուլ անրջանքներէն չեն լքանիր: Կարծեմ մեր գրողներէն շատերը պատկառելի գաղափար մը ունին Տօլստօյի վրայ. գիտեն, անշուշտ, որ մեծ գրողը պատերազմի ջնջումին համար երկարաշունչ գրեր ու քարոզեր է. սակայն այսօր տեսէք, թէ ան ինչ գաղափար կը յայտնէ. ներկայ օրերուս մէջ «World's Work»-ի մէկ աշխատակցին հետ տեսնուելով Եասնայա Պօլեանայի բնակարանին մէջ, դիւանագիտութեան մասին կըսէ, որ այլ ևս ինքը դիւանագիտութեամբ չի հետաքրքրուիր. ժողովուրդ մը, ինչպէս անգլիացին, խաղաղութիւն կը քարոզէ և մինչև վերջ մարտանաւեր կը պատրաստէ... Լիազօր տէրութիւն մը առով կուզէ դեռ յափշտակել և ջարդել: Մեր դիւանագէտները գիտեն անշուշտ, որ անգլիացին վիճակին մէջ են ամեն տէրութիւնք և թէ հայը միշտ ռազմիկ ցեղերուն հետ գործ ունի...

Կը զարմանամ, որ տակաւին շուարողներ կան, թէ յեղափոխական մը կուսակցութեան պատկանելու են: Եթէ պէտք է անհրաժեշտ յեղափոխական ըլլալ, ընտրելի է ազատ յեղափոխական ըլլալ: Քանի որ կը յարգենք սահմանադրութիւնը բացարձակապէս, այս կամ այն կուսակցութիւն ճանչնալու պարտականութիւնը չունինք:

Ամեն ազգասէր անձնանուէր գործիչ մը ըլլալու պարտական է. այդ կը բաւէ. կուսակցական անունը պահ մը վէճի նիւթ կը մնայ այն ամենուն համար, որոնք վաղուց այդ անունով աշխատեր են ազգային փրկութեան գործին...

Պէտք է խոստովանիլ, որ մեր հասարակութիւնը զրկուած է ինքնաճանաչումի մօտ ժամուն: Անցեալ տարի իմ ձեռքս անցաւ ֆրանսերէն «Galerie morale» անունով Սեգիւրի գիրքը. մեր յեղափոխական կուսակցութիւնները միտքս գալով, ուշադրութեամբ մտածեցի նոյն գրքին սա նախադասութեան վրայ. «La parti vit de vengeance, et le gouvernement de clémence». Ինչ որ ալ ըլլայ, կուսակցութիւնը իր բնին քարոզներուն զոհ կրնայ ըլլալ: Այս այսպէս ըլլալով աշխատելու է, որ իրօք տէրութիւնը իր պատուաւոր հայրական խնամակալութեան մէջ ապրի...

Ե.

փոխարութիւն ձախից և կենտրոնում. ձայներ աջից. «Այդ դուք էք անում»), ինչ որ առօնական մշուշի մէջ ընդունել այս ամբիոնը բարեկենդանի կրկէս (բուռն ծափահարութիւններ ձախից և կենտրոնից), ոտնահարել այն գաղափարը, որի համար մենք երկար ապրել ենք, կռուել և աշխատել,—այդ ծաղր ու ծանակումը մենք թոյլ չենք տայ (ծափ.)։ Ես համոզված եմ, որ աջակողմեաններին այդ դատապարտելի վարմունքի դէմ բողոքելու կը միանայ մեզ հետ նաև ամբողջ երկիրը (երկարատև ծափահարութիւն ձախից և կենտրոնից)։

Բերեզովսկի 2-դ, բարոն Չերկասով, Պուրիշկևիչ եւ Նովիցկի 2-դ բողոքում են Գուչկովի յարձակումների դէմ։

Գեգեչկորին մատնանշում է, որ սոցիալ-դեմոկրատները օբստրուկցիայի դէմ չեն, բայց այստեղ կատարվածը ոչ թէ օբստրուկցիա է, այլ բոլորովին հակառակը։ «Երբ ես դիտում էի Մարկովին, տեսնում էի ոչ թէ օբստրուկցիա անողի, այլ խեղկատակի, միմոսի» (աղմուկ աջից, ձայներ՝ «դուրս, դուրս», բռունցքաղարկ)։

Նախագահը զրկում է Գեգեչկորիին խօսքից և խնդրում է իջնել ամբիոնից։ Գեգեչկորին հրաժարվում է կատարել այդ առաջարկութիւնը. նրան մօտենում են Պոկրովսկի 2-դ և Լեաոնիդով։ Գեգեչկորին նրանց հետ գնում է իր տեղը։ Աղմուկը աջից դադարում է, ձախից բուռն ծափեր։

Վիճաբանութիւններն ընդմիշտ դադարեցնելն ընդունվում է։ Ընդունվում է նաև նիստը շարունակել մինչև ժ. 7-ը։

Արդարադատութեան մինիստրի օգնական Վերեօվկինը ձախակողմեանների բողոքի ձայների տակ մատնանշում է, որ մինիստրութեանը առաջադրված մեղադրանքները բաժանվում են երկու կաթեգօրիաների. առաջինի վերաբերութեամբ, որ իբր մինիստրի գործողութիւնները ապօրինի են, կարելի է հարցապնդումներ ներկայացնել, և մինիստրը կը տայ համապատասխան բացատրութիւններ. երկրորդ կաթեգօրիան վերաբերում է Դումայի առանձին անդամների արտայայտած դժգոհութեանը և բողոքներին։ Բայց այդ մեղադրանքները հազիւ թէ նշանակութիւն ունենան մինիստրի համար, քանի որ մինիստրը պատասխանատու է մինիստրութեան գործերի ամբողջ ընթացքի համար միայն Կայսրի առաջ (ծափեր աջից)։ Բայց և այնպէս մինիստրը ասում է, որ այս ամբիոնից նա քանիցս պնդել է, թէ ինքը երբէք թոյլ չի տայ շեղվել դատաւորներին փոխելու սկզբունքից։ Ինչ վերաբերում է առանձին դատական գործիչներին կշտամբելուն, այդ կշտամբանքները մեծ մասամբ անհիմն են եղել։ Մինիստրի օգնականը մասնաւորապէս անհրաժեշտ է գտնում խօսել այն մեղադրանքների և ինսինուացիաների մասին, որ բարդեցին դատական քննիչ Լըժինի և Նովօչերկասկի դատաստանական պալատի նախագահ Խլոդովսկիի բարի անուան վրա։ Սենատի միացեալ ատեանը, քննելով առաջինին վերաբերող գործը, գտաւ միայն, որ Լըժինի գործողութիւնների մէջ կարելի է նկատել անփութութիւն. հիմքեր չը կան յարուցելու նրա դէմ դատ. և բացատրեց նրանցից թոյլ տրված անճշդութիւնները. ինչ վերաբերում է Խլոդովսկիին, նրա բոլոր գործողութիւնները սենատը կանոնաւոր է գտել։ Լըժինը արժանի է բովանդակ բարոյական աջակցութեան առանձնապէս այժմ, երբ նրա վրա է դրված «Դաշնակցութիւն» յեղափոխական կուսակցութեան գործի բարդ քննութիւնը (բուռն ծափահարութիւն աջից)։ (Հ. Գ.)

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

—

Բագու, 22 փետրվարի

Այսօր Թիֆլիսի դատաստ. պալատի նստաշրջանը դռնփակ քննեց երևանցի ուսուցիչ Ղուկաս Մալինցեանի գործը, որի համառօտ բովանդակութիւնը հետևեալն է։

1908 թ. սեպտ. լոյս 2-ի գիշերը տեղիս խուզարկու ոստիկանութիւնը խուզարկութեան է ենթարկում յիշեալ Մալինցեանի բնակարանը և ձերբակալում Մալինցեանին ու նրա նորեկ 16-ամեայ որդուն։ Մի քանի օրից որդուն արձակում են, իսկ հօրը մինչև այսօր էլ կենտրոնական բանտում պահում։

Պալատի նախագահ Բօգօրօդսկիի կարդացած մեղադրական ակտից պարզվեց, որ խուզարկութիւնը կատարվել է սեպտ. 2-ի լոյս 3-ի գիշերը և Մալինցեանի մօտ գտնվել են մի շարք գրութիւններ,—հեռագիր, նամակ, արձանագրութիւն և բանկի գրքոյկ մի քանի հազար րուբ. գումարի,—որոնցից միայն բանկի գրքոյկն է Մալինցեանի անունով, իսկ միւս գրութիւնները Հնչակ. ս.-դ. կուսակց. Բագուի մասնաճիւղին են վերաբերում՝ ինչ-որ մի ընկեր ուսուցչի անուամբ ուղղված։ Եւ հէնց այդ հիման վրա էլ խուզարկու ոստիկանութեան պետ Դուբինեվը «ընկեր ուսուցիչ» համարում է ուսուցիչ Մալինցեանին։

Մեղադրեալին պաշտպանում էր երդ. հաւ. օգնական Ալենկօվը, իսկ մեղադրում էր պալատի դատախազը։ Բացի դատաստ. պալատի կազմից՝ ներկայ էին քաղ. վարչ. անդամ Յարութիւնեան, բօրսայի նախագահ Թաղիանոսեան, երդ.-հաւատարմատարներ, վկաներ և լրագիրների թղթակիցներ։

Խուզարկու ոստիկ. պետ Դուբինեվը և Սուլխանովը չէին ներկայացել դատարան՝ իրանց ցուցմունքը տալու, որովհետև այժմեան քաղաքապետը դրանց մի շարք գեղծումները բացելով դատ է սկսել նրանց դէմ, և վերջիններս գտնվում են Շամախու բանտում։

Ներկայ էին վկաներից երեք հոգի միայն։ Դատական մարմինը մտադիր էր յետաձգել գործը, սակայն հաւատարմատարը բողոքեց, որովհետև նոյն բացակայ վկաների պատճառով անցեալ տարի նոյեմբ. 20-ին մի անգամ էլ է յետաձգվել։

Ինչպէս դատախազը, նոյնպէս և պաշտպանը մի քանի անգամ երկար ճառեր արտասանեցին։ Դատախազի կարծիքն այն էր, որ բանկի գրքոյկի դրամը Հնչակեան կուսակց. է պատկանում, իսկ պաշտպանն ապացուցում էր, որ 3—5000 ր. մեծ գումար չէ քան երկար տարիներ ուսուցչութիւն արած մարդու համար և դրամը ոչ թէ կուսակցական է, այլ Մալինցեանի սեփականութիւնը։

Պաշտպանը երկար ու բարակ կանգ առաւ խուզարկու ոստ. պետի մի շարք ապօրինի գործողութիւնների վրա, աւելացնելով որ Մալինցեանը, ինչպէս վկաները և տնատէրը հաստատեցին երդմամբ, խուզարկվել է ոչ թէ լոյս 3-ին, այլ լոյս 2-ին, սակայն Հնչակ. անուամբ կազմված մի արձանագրութեան, որը, ըստ Դուբինեվի, գտնվել է Մալինցեանի մօտ, թիւը սեպտ. 3-ից է, այնպէս որ՝ քանի որ խուզարկութիւնը տեղի է ունեցել 1-ին, չէր կարող արձանագրութիւնը 3-ի թուով լինել, այսինքն Մալինցեանը բանտարկված ժամանակ պիտի ստացած լինի արձանագրութիւնը։ Եւ պաշտպանը փաստերի հիման վրա պնդում էր, որ արձանագրութիւնը կեղծ է և Մալինցեանի ձերբակալվելուց յետոյ սարքված, մանաւանդ որ խուզարկութեան ժամանակ մարդկանց ներկայութեամբ անհրաժեշտ արձանագրութիւն չէ կազմվել։

Կողմերը իրանց ճառերը աւարտելուց յետոյ, նախագահը խօսք տուեց Մալինցեանին։ Վերջինս հակիրճ կերպով յայտնեց, որ ինքն իրան մեղաւոր չէ գտնում, գտնված արձանագրութիւնից ոչ մի տեղեկութիւն չունի, իսկ դրամը իր և իր կնոջ երկար տարիների աշխատանքի արդիւնքն է, որը պահել է սև օրվայ համար։ Ուստի և խնդրում է դատաւորներին արդարադատ լինել։

Մի ժամ խորհրդակցութիւնից յետոյ յայտարարվեց հետևեալ վճիռը. Ղուկաս Մալինցեան, 44 տարեկան, ընդմիշտ աքսորվում է, զրկվելով բոլոր իրաւունքներից, ինչպէս նաև դրամից։ Ս. Գարագաշ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մեզ հաղորդում են, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Թիֆլիս գալը յետաձգվում է անորոշ ժամանակով։

◆ Երէկ Ալեքսանդրո-Նեւսկի զինուորական տաճարում Վրաստանի էկզարխ Իննօկենտին զինուորական և քաղաքացիական իշխանութիւնների ներկայացուցիչների ներկայութեամբ պատարագ մատուցեց և հոգեհանգիստ կատարեց հանգուցեալ Ալեքսանդր II Կայսրի և Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկոլայեւիչի յիշատակին։

◆ Փետրվարի 27-ին Թիֆլիս ժամանեց Պետերբուրգից Կովկասի Փոխարքայի ներկայացուցիչ սենատոր Ա. Նիկոլսկին։ Կայարանում դիմաւորեցին Փոխարքայի դիւանապետ Պետերսոնը, Թիֆլիսի նահանգապետը, ոստիկանապետը եւայլն։ Սենատոր Նիկոլսկին անմիջապէս ներկայացաւ Փոխարքային նա իջեւանել է «Օրիանտ» հիւրանոցում։

◆ Թիֆլիսում արդէն բացված է հանգանակութիւն յօգուտ Պարիզի հեղեղից վնասվածների։ Հանգանակիչ մասնաժողովի նախագահն է կոմսուհի Ելիզավետա Անդրէեվնա Վորոնցով-Դաշկովան։ Նուէրները ընդունվում են թէ Փոխարքայի պալատում և թէ ֆրանսիական հիւպատոսարանում։

◆ Այսօր Թիֆլիսի Արքունական թատրոնում Ա. Լիսովսկին կը դասախօսէ անհատականութեան մասին։

◆ Թիֆլիսի առևտրական բանկը սկզբունքով որոշել է իր բաժանմունքը բանալ Շուշում։

◆ Թիֆլիսի Արքունական թատրոնի օպերային խումբը այս շաբաթ ներկայացումներ կը տայ Բագւում։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ ներկայ շաբաթվայ ընթացքում Գանձակում կը կարգացվի յատուկ զեկուցում-դասախօսութիւն գիւղատնտեսութեան մասին։ Զեկուցման ժամանակ գործնականապէս ցոյց կը տրվի սերմնացան մեքենայի գործունէութիւնը։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ ներկայ մեծպասից Գեօկչայի գաւառի Գիլք գիւղում պէտք է հիմք դրվի կատարելագործված կաթնարանի։ Երբ փորձը տայ աջող հետևանքներ, նա օրինակ կը ծառայէ և շրջակայ գիւղերի համար։

◆ Ասում են, որ Բաթումի ազգաբնակութեան աղքատ խաւերի մէջ մեծ չափով տարածված է տիֆ հիւանդութիւնը։

◆ Բագւում մեծ աջողութիւն է ունեցել հայկական երեկոյթը։

◆ Ալեքսանդրապօլում, փետր. 23-ին, դումայի նիստում քաղաքագլուխ վերընտրվեց առաջիկայ քառամեակի համար դարձեալ Յովսէփ Տիգրանեանը 30 ձայնով ընդդէմ 3-ի։

◆ Ալեքսանդրապօլում շուտով կը բացվի կենդանիների հիւանդանոց։

◆ Ալեքսանդրապօլի գաւառապետ Ալ. Մակարովը, որ սիրված և յարգված էր բոլորից անխտիր, պաշտօնով տեղափոխվել է ուրիշ տեղ։

◆ Սուքիաս Տէր-Զաքարեանը մեզ գրած մի նամակով խնդրում է, որ յայտնենք, թէ «Մշակի» № 6-ի գաւառական տեղեկութիւնների բաժնում Սուլթան-Նուխուց գրված թղթակցութիւնը Նուխու յաշորդի և այդ շրջանի քահանաների դէմ՝ իր գրչին չէ պատկանում։

◆ «Մշակի» № 18-ում աղանացիների օգտին տրված հաշւում սպրդել է մի սխալ. Աղանայի աղէտեալների օգտին ոչ թէ Արսէն սարկ. Սիմէօնեանցից է ստացված 3 ր. 37 կ., այլ Լազարեան ճեմարանի մեծ ճախակրթարանի հայ աշակերտներից՝ Ադանայի որբերի օգտին։

◆ Վերին-Աղդան գիւղից (Ղազախի գաւ.) մեզ գրում են, որ այդ գիւղի ուսումնարանը, որ անցեալ տարիներում միդասեան է եղել, այս տարի, շնորհիւ դըպրոցի հոգաբարձութեան ջանքերի, վերածվել է երկդասեանի։ Անցեալներում այդ դպրոցում դասաւանդելիս են եղել մի ուսուցիչ և մի կրօնուսոյց, բայց այս տարի ուսումնարանն ունի և՛ ուսուցիչ, և՛ ուսուցչուհի։ Դպրոցի խաղաղ կեանքը շարունակվում է, բայց նիւթական մեծ կարիք է զգացվում։ Ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը ցանկալի է համարում, որ բազմաբնակ համագիւղացիներն իրանց կամաւոր նուիրատուութեամբ օգնութեան հասնեն նոյն դպրոցին։

◆ Թօուզ գիւղից (Շամշադինի շրջան) մեզ հաղորդում են, որ այդ շրջանում անա քանի ժամանակ է, ինչ մի տեսակ հիւանդութիւն է տիրում, որից մահանում են բազմաթիւ անձեր։ Իբրաքանչիւր տան մէջ միջին թուով հիւանդ պառկած են 3—4 հոգի։ Հիւանդը սկսում է յանկարծ ջերմել և ապա 3—4 օրվայ ընթացքում մահանալ։ Ինչպէս երևում է, հիւանդութիւնը վարակիչ բնաւորութիւն ունի։

◆ Թօխախսի դէմ կռւող Կովկասեան Ընկերութիւնը՝ Աբասթումանում շինվելիք սանատօրիայի համար ստացել է նուէր.—Ա. Ա. Բարանովից 30 ր., Ս. Վ. Բէլօուսովից 25 ր., Տ. Գ. Մելիք-Յովսէփեանից՝ Գանձակից՝ 15 ր.։ Ընդամենը՝ փողով 223 ր., ծախված քարերից 463 ր. 40 կ.։

ԼՈՒՐԵՐ ԲԱԹՈՒՄԻՑ

—

◆ Ամսիս 25-ին կլուբի դահլիճում տեղի ունեցաւ հայկական երեկոյթը յօգուտ տեղական հայ եկ.-ծխ. դպրոցների։ Երեկոյթի կառավարչուհին էր տ. Զարէլ Չիլինկիրեան՝ օգնականութեամբ քաղաքիս աչքի ընկնող հայուհիների։ Երեկոյթն ընդհանուր առմամբ աչքի ընկնող նորութիւններ ու ճոխ ծրագիր չունէր, բայց անցաւ աջող. վատ չէին խմբական երգերը, որի համար այնքան աշխատանք էր գործ դրել խմբապետ Թւինիբէգեան. աջող էր թառերի խմբակցութիւնը։ Թիֆլիսից եկած էին երգիչներ։ Լաւ հասարակութիւն կար. ոչ մի անկարգութիւն տեղի չունեցաւ։ Մուտքը պէտք է շատ բաւարար համարել. յոյս կայ, որ ծախսերը դուրս եկած մնայ 1,500 րուբլուց աւելի մաքուր հասոյթ։

◆ Էքսկուրսիայով եկած էին Բաթում Թիֆլիսի նկարչութեան և արձանագործութեան դպրոցի աշակերտուհիներն իրանց վերատեսչի և ուսուցիչների հետ, թւով մօտ 30—35 հոգի։ Ափսոս որ եղանակը չը նպաստեց նրանց արդիւնաւոր անելու իրանց շարչարանքը։ Այսօր երեկոյեան գնացքով վերադարձան Թիֆլիս։

◆ Վարդանանց տօնին երգում էր եկեղեցում դպրոցական խումբը։ Պէտք է ասել, որ մեծ բազմութիւն կար եկեղեցում պատարագի ժամանակ։ Ներկայ էր ուսանող հայ աշակերտութիւնը։ Պատարագից յետոյ հոգեհանգիստ կատարվեց ազգային նահատակների յիշատակին։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

◆ Եաֆայից յունվարի 21-ից գրված մի նամակից հետևեալ հատուածն է արտատպված «Բիւզանդիոնի» մէջ. «Երուսաղէմի պատրիարքական տեղապահ Դանիէլ ծ. վ. Յակոբեան և վարչական պատուիրակ Պարգև էֆ. Փափազեան հոս հասնելէ յետոյ գործի սկսան. սակայն Եաֆայի տեսուչ Սամուէլ վ. Կիրակոսեան չուզեց ճանչնալ տեղապահը և ըսաւ, թէ Երուսաղէմի վարչութեան և Յարութիւն պատրիարքին հրամանին միայն կը հպատակի։ Տեղապահն անմիջապէս պաշտօնանկ բրաւ զինքը, և Սիմոն վ. Թէլեան տեսուչ կարգուեցաւ։ Այսօր Երուսաղէմի փոխ-կառավարիչը Եաֆայի կայմակամին հեռագիր մը ուղղած էր, որով Դանիէլ ծ. վ. և Պարգև էֆ.-ն Երուսաղէմ կը հրաւիրէր ի գլուխ իրենց պաշտօնին։ Ծնունդէն առաջ, ուազ տօնեբու միջոցին գողցուած Ֆանկագին գորգը, որ տակաւին չէ գտնուած, ոչ թէ 200, այլ 800 ոսկի արժէք ունի. գողցուած արժաթեայ կանթեղներն ալ չգտնուեցան. ասոնք տակաւին յայտնի գողութիւններն են։ Ասուած գիտէ և քննութիւնը կրնայ յայտնել, թէ գանձատունէն ինչեր գողցուեցան»։

◆ Կ. Պոլսի մեր թղթակիցներից մէկն իր նամակներից մէկում հաղորդել էր, թէ օսմ. մայրաքաղաքի արուարձաններից մէկում, Եդի-Կուլէում, մի քանի թիւրքեր գիշերով յարձակվել են մի հայի տան վրա և բռնաբարել են Աննիցա անունով մի աղջկայ։ Յունվարի 25-ին այդ ոճրագործութեան դատավարութիւնն է տեղի ունեցել Կ. Պոլսի եղեռնադատ ատեանի առաջ։ Դատավարութիւնը դռնփակ է եղել, իսկ վճիռն արձակվել է դռնբաց։ Դատարանը մեղապարտներից Քեմալին դատապարտել է 5 տարվայ տաժանակիր աշխատանքների և 50 օսմ. ոսկի վճարելու Աննիցային, իսկ մեղապարտի ընկեր Ֆէյզուլլահին վճռել է երկու տարվայ բանտարկութեան և դատարանական ծախսերի վճարման։ Յիշեալ հայուհու նշանածը, Բաղդասար, որ դատարանումն է եղել այդ օրը, դատավճռից առաջ իրան տրված կողմնակի մի հարցման պատասխանելով ասել է, որ եթէ դատավճռից երևայ, թէ իր նշանածը բռնութեան զոհ է գնացել, ինքն անմիջապէս ամուսնանալու է նրա հետ։

◆ Զէյթունի առաջնորդ Վարդաշակ վ. Արշակունեան, որ, ինչպէս անշուշտ կը յիշեն մեր ընթերցողները, ձերբակալված էր և Մարաշ ուղարկված, մեղադրվելով թէ իբր նպաստել է վերջերս իրանց անարեկ սարերում ապաստանած մի քանի զէյթունցիների փախուստին, ներկայումս, ինչպէս հաղորդում են Կ. Պոլսի հայ թերթերը, արտօնվել է Զէյթուն վերադառնալու։

◆ Ալաշկերտի Չէյտիկեան գիւղից հեռագրում են Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքարանին, որ այդ գիւղի 15 զինւորների կամայականութեանը սահման չը կայ։ Այդ առիթով դիմել են վալիին և երկիւղից հեռացել են իրանց տներից՝ չը կարողանալով իրանց պատիւը պահպանել։ Եթէ այդ զինւորները գիւղից չը հեռացվեն, այդ դէպքում գիւղացիք ստիպված են լինելու տարբեր միջոցների դիմել։

ԿՒՏՈՒՐ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Ազգային այնպիսի մի պատմական մեծ եղելութեան տարեդարձին, ինչպէս է՝ օրինակ՝ Վարդանանց տօնի սրբազան յիշատակի յաւերժացման օրը, հեշտ է ննջել մասսայի մէջ, յանուն հայրենիքի և ազգի շահերի զոհվելու պատրաստակամութեան գաղափարը, կրօնական վառ զգացմունքները, ֆանատիկ անձնուիրութեան հուրը...

Այս «բնական» սովորութեամբ էր, հաւանօրէն, առաջնորդվել Զուբալովեան ժողովրդական տան հայկական սեկցիայի թատերասէրների խումբը Մուրացանի «Ռուզան» 5 գ. և 6 պատկ. դրամայի ընտրութեամբ, ինչպէս նաև Հայ Դերասանական Ընկերութիւնը Արտիստական թատրոնում՝ «Մեծ Վարդանով» և Նոր-Դրամա Ընկերութիւնը Հալաբարում՝ «Երուանդ Երկրորդով»։

Բոլոր այդօրինակ «պատմական դրամաները», յաճախ նոյն իսկ զուրկ լինելով բեմական պիէսների արժանիքներից, ապրում են և կապրեն ըստ երեւոյթին միմիայն վերոյիշեալ հանդիսաւոր օրերի համար, թէև նրանք, մեր կարծիքով, կարող էին ընթերցանութեան լաւ նիւթ ծառայել իբրև գրուածքներ՝ ժողովրդական պատմութեան որևէ շրջանի կամ պատահարի նկարագրութեան վերաբերութեամբ։

«Ռուզանը» ժողովրդական տանը գրաւել էր հոծ բազմութիւն։ Չենք կարող չը նկատել մի քանի դեֆեկտներ, որոնք աչքի ընկան խաղի ընթացքում. հայկական և թաթարական զգեստների, գրիմների, խօսակցութեան ժեստերի, նստելու և շարժումների արուեստականութիւն և անհամապատասխանութիւն, դեռ չը խօսած մի քանի սիրողների դերերի անսերտողութեան և հրացանների մազալու ցուցադրութեան մասին, որ, բարեբաղդաբար, վերացվեց երրորդ գործողութիւնից...

Կանգ չառնելով տեղի սղութեան պատճառով առանձին դերակատարների վրա, յիշատակենք, որ խաղի մէջ ընդհանուր առմամբ պակասում էր կենդանութեան տեմպը։

Դեկօրացիաները տպաւորիչ և աջող էին։

Եա.

—

Փետրվարի 26-ին, 27-ին և 28-ին վրաց թատրոնում տրվեցին ներկայացումներ, որով և փակվեց ձմերային սէզօնը։

Փետրվարի 26-ին դերասան Կոտէ Մեսխիի բենեֆիսն էր։

Խաղացվեցին «Ժողովրդի բարիքը», պիէս 3 գործ., հեղ. Գուրցլի, և «Նապօլէօնի մահը» 1 գործ. պիէսը, բենեֆիցիանտի և Լադօ Մեսխիշվիլիի մասնակցութեամբ։

Փետրվարի 27-ին նշանակված էր դերասաններ Գիվաշաձէի և Իվանիձէի բենեֆիսը։

Խաղացին Լ. Անդրէեվի «Մեր կեանքի օրերը» պիէսը։ Բենեֆիցիանտները ստացան ընծաներ։

Իսկ փետրվ. 28-ին նշանակված էր հրաժեշտի ներկայացումը։ Խաղացին Դ. Էրիսթավիի 5 գործ. պատմական «Հայրենիք» պիէսը։

Երեք ներկայացումներն էլ գրաւել էին մեծ բազմութիւն։ Խաղը ընդհանուր առմամբ լաւ անցաւ։ Սքանչելի էր մանաւանդ Լադօ Մեսխիշվիլին «Հայրենիք» պիէսի Շահ-Աբբասի դերում։ Գասեան

—

Թախտաբազար, 16 փետրվարի

Յունվարի 30-ին տեղիս սիրողներն յօգուտ տեղային բեմի ներկայացրին «Եաշ Աստ» և «Նիսիա» վօդևիլները։ Զուտ արդիւնք մնաց 39 ր. 84 կ.։ Այդ գումարը անցեալ տարի նոյն նպատակով տրված ներկայացումից գոյացած զուտ արդիւնք 7 ր. 18 կոպէկի հետ միասին ընդամենը անում է 46 ր. 22 կ.։ Մ. Բարսեղեան

—

Կարս, 27 փետրվարի

Ամսիս 25-ին տեղիս ծխ. դպրոցի դահլիճում դերասան Վրոյրը մասնակցութեամբ տ. Զարուհու և թատերասէրների խմբի, ի պատիւ Վարդանանց տօնի, ներկայացրեց Վ. Տիրացեանի «Մեծն Վարդան» կամ «Վարդանանց պատերազմ» հանրածանօթ ողբերգութիւնը։

Խօսելով ընդհանրապէս խաղի մասին կասենք, որ բացի երկու դերասաններից՝ Ա. Վրոյրից և տ. Զարուհուց՝ միւսները դերերը չը գիտէին, որով և առիթ էին տալիս յուշարարին իրանց համահաւասար ձայնով կարդալու։

Բեմը բոլորովին զուրկ էր որևէ զարդարանքից և բոլոր 5 արարուածներում կար միայն մի թախտ։ Արքայից արքայի պճնազարդ գահը բաղկացած էր մի հասարակ, առանց զարդարանքի, բազկաթոռից։

Թատրոնը ծայրէ ի ծայր լիքն էր հասարակութեան ամեն խաւին պատկանողներով։ Կարգ ու կանոնը կաղում էր։ Շաւարշ

—

Կրասնովօդսկ, 25 փետրվարի

Ամսիս 24-ին հասարակական դահլիճում, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Աֆրիկեանի և մասնակցութեամբ տեղական սիրողների յօգուտ ծխ. դպրոցի՝ կայացաւ գրականերաժշտական երեկոյթ։

Երեկոյթին մասնակցում էր մալօռոսական դերասանական խումբը, որ անա մի շաբաթից ի վեր է Կանեվսկիի ղեկավարութեամբ ներկայացումներ է տալիս այստեղ։

Երեկոյթի ծրագիրը կազմված էր 4 բաժնից—I և III հայկական, II և IV ռուսական։ Հայկական բաժինը կազմված էր երգերից, որոնցից մի քանիսը լաւ տպաւորութիւն թողեցին, իսկ մի քանիսը թոյլ անցան։ Արտասանվեցին և մի քանի ոտանաւորներ։ Լաւ տպաւորութիւն թողեց Աֆրիկեանի սօլօ երգած հօռօվելը, որ հասարակութեան խնդրանօք կրկնվեց։

Ռուսական բաժինը կազմված էր երկու վօդևիլից, մալօռոսական պարերով ու երգերով։ Յետոյ սկսվեց պարահանդէսը, որ տևեց մինչև առաւօտեան ժամը 4-ը։ Մուտք կը լինի մօտ 300 ր.։ Տեղացի

—

Ինչպէս հաղորդում է «Театръ и Искусство» (№ 8) շաբաթաթերթը, դերասանուհի Ա. Ս. Աբրամեանը, որ յայտնի դարձաւ այսպէս կոչվող «Кривое зеркало» թատրոնում իբրև ռոմանսների շնորհալի երգչուհի, հրաւէր է ստացել Լոնդոնից։

ՀԱՄԵՐԳ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՆԸ

--

Կիրակի, փետրվարի 28-ին Զուբալովի անուան ժողովրդ. տանը, ժողովրդ. համալսարանի գրագիտական դպրոցների աշակերտների համար տրվեց երաժշտա-համերգային առաւօտ սինեմատօգրաֆով։ Ծայրէ ի ծայր լցված դահլիճը այդ օրը ստացել էր մի տեսակ տօնական բնաւորութիւն. թուրք, ռուս, վրացի, օս հասակաւոր աշակերտները (հայկական ուսումնարան չը կայ) լարված հետաքրքրութեամբ հետևում էին բեմի վրա կատարվող փոփոխութիւններին։ Համերգից առաջ նախագահ Վ. Բչխիլաձէն համառօտ կերպով ծանօթացրեց հանդիսականներին գոյութիւն ունեցող ուսումնարանների և այդ օրվայ նշանակութեան հետ։ Ժամը 10-ին նշանակված ներկայացումը 11 և կէսին հազիւ սկսվեց սինեմատօգրաֆի ուշ գալու պատճառով։ Բացի դրանից ծրագրում նշանակված մի քանի համարներն էլ տեղի չունեցան երգիչների չը գալու պատճառով. չեկաւ նաև հայերէն լեզւով դեկլամատօր յայտարարված Փիրումեանը, հիւանդութեան պատճառով։ «Տարէնը մը պատիկ, էն էլ նաւակատիք». հազարից մի անգամ հայերէն, այն էլ տեղի չունեցաւ։ Անհասարակ, որքան էլ շնորհակալութեան արժանի են համերգներին ձրիաբար մասնակցողները, բայց այդ «անկախ պատճառները» և «յանկարծակի» հիւանդութիւնները, որոնց մասին յայտարարվում է հէնց ներկայացման ժամանակ միայն, թերահաւատ են դարձնում հանդիսականներին և առիթ տալիս նրանց կարծելու, որ «իրանց խաբում են»։ Բ. Մկրտումեան

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

—

«Թատրոն և երաժշտութիւն», ամսաթերթ. Բագու. 1910. №№ 1—2.

Ներկայ 1910 թ-ից սկսում է Բագւում հրատարակվել «Թատրոն և երաժշտութիւն» անունով մի ամսաթերթ, Ա. Մայիլեանի խմբագրութեամբ։

Մեր առաջ դրված է այդ ամսաթերթի առաջին տետրը։

Խմբագրական յօդուածում ամսաթերթի նպատակը երաժշտութեան վերաբերմամբ

արտայայտված է հետեւեալ խօսքերով. «Գրի առնել ժողովրդական երգերը, տարածել հայ մասսայի մէջ զտված ու մշակված երգեր, հեռու պահել նրանց շինծու, այլանդակ ու գռեհիկ երաժշտութիւնից և նրբացնել նրանց ճաշակը հաւասարապէս թատրօնի զարգացման հարցը պէտք է լինի ամսաթերթի մշտական հոգածութեան առարկան»։

Առաջին տետրը կազմված է բաւական բազմաբովանդակ և հետաքրքրական։

Ընդհանուր յօդուածներից յիշենք Ի. Պաղօվի «Հայկական երաժշտութիւնը» յօդուածը, որի մէջ փորձ է անվում լոյս սփռել հայկական երգի ծագման խնդրի վրա. Ա. Մայիլեանի «Երգը ընտանիքում» յօդուածը, որը խրախոյս է կարդում ծնողներին զարգացնել երգը ընտանիքում՝ ընտելացնելով մանուկներին երգի և երաժշտութեան հետ փոքր հասակից. Օտտօ Իբեմի «Հայ թատրօնը» յօդուածը, որտեղ շեշտված է այն միտքը, որ հայ թատրօնը չէ գտել դեռ իր տաղանդաւոր կազմակերպիչ գործող մարդուն. Պ. Պետրոսեանի «Հայ թատրօնի վիճակը» յօդուածը, որ փորձ է անում տարբալուծել հայ թատրօնի յետամնացութեան պատճառները։

Ամսաթերթը զետեղել է թատրօնական և երաժշտական գործողների մի քանի պատկերներ և նուիրել նրանց յօդուածներ։

Նշանաւոր երաժիշտ Շօպէնի պատկերին կից տրված է և մի համառօտ տեղեկութիւն նրա մասին, այլ և մի առանձին յօդուած Ժօրժ-Զանդի յարաբերութիւնների մասին դէպի Շօպէնը։ Յիշատակութիւնները արված են Շօպէնի ծննդեան հարիւրամեակի առիթով։

Միւս պատկերը երաժիշտ Կազաչէնկօյի պատկերն է մի յատուկ յօդուածի հետ հանդերձ, որոնք զետեղված են ռուս աչքի ընկնող այդ երաժշտագէտի գործունէութեան 35-ամեակի առիթով։ Կազաչէնկօն, ինչպէս յայտնի է, նօտագրել և ներդաշնակել է նաև հայկական մի քանի երգեր։

Զետեղված են նաև հանգուցեալ դերասան Պետրոս Ադամեանի, երիտասարդ օպերային երգիչ Ն. Ղուկասեանի, մատաղահաս դաշնակահար օրիորդներ Հեղինէ և Եւգինէ Ադամեանների պատկերները։ Ն. Ղուկասեանը, ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, երգում էր այս տարի Թիֆլիսում և գտաւ լաւ ընդունելութիւն։ Ադամեան քոյրերն արտասահմանում տուել են բազմաթիւ կօնցերտներ և արժանացել մամուլի և հասարակութեան հաւանութեանը և գովասանքին։

«Մի կարևոր առաջարկութիւն» յօդուածի մէջ յայտնված են Բագուի հայ թատրօնի մասին խորհրդածութիւններ։

Այդ յօդուածը արդիւնք է այն յիշեցման, որ արված էր մամուլի էջերում Բագուի թատրօնական ներկայացումների քառասնամեակի լրանալու պատճառով։ Այդ առաջարկի առիթով մենք կը խօսենք առանձին։

Միւս յօդուածներից յիշատակենք Ի. Սամուէլի համառօտ բնորոշումը Լ. Անդրէեվի երկու նոր երկասիրութիւնների՝ «Անաթեմայի» և «Անֆիսայի» մասին։

Նուիրված են հակիրճ տողեր հանգուցեալ դերասանուհի Կօմիսարժեվսկայայի և երաժիշտ Մակար Եկմալեանի յիշատակին։

Ընդհանրապէս ներկայ հանդէսը գործում է նպաստաւոր տպաւորութիւն, և մենք ցանկանում ենք նրան կատարեալ աջողութիւն։

Ա. Ք.

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

26 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց Դումային ներկայացնելու համար այն առաջադրութիւնը, որի համաձայն միջոցներ են տրվելու Մուղանի կենտրօնական մասի ոռոգման համար։

Աջակողմեան անդամների մի խումբ գրաւոր յայտարարութեամբ դիմեց արդարադատութեան մինիստրին, որի մէջ միջնորդում է դատ բանալ «միջպարլամենտական միութեան ռուսական խմբի յանցաւոր համախմբմանը մասնակցողների» դէմ։

ԿԻԵՎ։ Բացվեց թռչնապահութեան ցուցահանդէս։

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ։ Նահանգական դատարանը բաւարարութիւն տուեց Կազի-Իւրտ գիւղի և մի քանի հողատէրերի 500 հազար րուբլի պահանջին ընդդէմ Վլադիկավկազեան երկաթուղիների վարչութեան այն վնասների համար, որ ստացվեց կամուրջը շինելիս գետի ընթացքը փոխելուց առաջացած վարարումից։

27 փետրվարի

ԳՐՕԶՆԱ։ Փողոցում մի զինւոր վտանգաւոր կերպով գանակով վիրաւորեց 26-րդ արտիլերիական բրիգադայի գնդապետ Նիկիտինին։

ԼՕԶ։ Այրվեց Եղբ. Դէբինգի գործարանային կօրպուսը։ Այրվեցին մանելու բաժանմունքը և ջուլհականոցը. վնասները 200 հազար րուբլու են, մի հրդեհաշէջ կրակը հանգցնելու ժամանակ վայր ընկաւ չորրորդ յարկից և մեռաւ։ Երկու հոգի վէրքեր ստացան։

ԽԱՐԿՕՎ։ Զինւորա-նահանգական դատարանը, քննելով գոնփակ 40 սօց.-յեղափոխականների գործը, դատապարտեց 16-ին տաժանակիր աշխատանքների 4—8 տարով, 11-ին աքսորի, մնացածներին արդարացրեց։

ԽԱԲԱՐՕՎՍԿ։ Երէկ ցերեկով երկաթուղային գծի վրա անյայտ մարդու ձեռքով սպանվեց զբօսնելու ժամանակ պրիամուրեան երկաթուղային գնդի հրամանատար Իգնատիևը։

28 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ջիարշաւին կայսերական 1000 րուբլի մրցանակը տարաւ Րէզնիկօվի «Պուստեակ» ձին։

Զէլեօննայա փողոցում այրվեց հինգ յարկանի մի տուն, որի մէջ ապրում էին բացառապէս ուսանողներ։ Երկուսը խեղդվեցին ծխից, երկուսը պատուհանից ընկան և մեռան, երեքին անզգայ տարան հիւանդանոց։

ԵԱԿՈՒՏՍԿ։ Բացվեց ռուս-չինական բանկի բաժանմունք։

ԻՐԲԻՏ։ Տօնավաճառը փակվեց։

ՀԷԼՍԻՆԳՖՕՐՍ։ Բացվեց անգլիական ձեռագործի ցուցահանդէսը։

ԿԱԼԿԱԹԱ։ Եկաւ Դալայ-լաման։

Բաննու վիճակում աւազակներին հալածելու ժամանակ սպանվեց անգլիացի մի օֆիցէր։ Վեց աւազակներ սպանվեցին, վեցը վիրաւորվեցին և գերի ընկան։

ԳԻԲՐԱԼՏԱՐ։ Ռուսական նաւատօրմը մեկնեց Վիգօ։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏԵՐԸ՝
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Օ. Վ. ԳԵՅԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—12—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Յ. Մ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ—ատամնաբոյժ—$8^1/_2$—$11^1/_2$ ժ., պլոմբներ և արհեստական ատամներ։
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝
Օ. Վ. ԳԵՅԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ի. Ց. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան
103. 0—22

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւնը
ամեն օր (առաւօտեան ժ. $12^1/_2$—2. (երեկոյեան ժ. 5—7.
Կիրակի օրերը միայն առ. ժ. 11—$12^1/_2$.
Հասցէն՝ Սօլօլակ, Բէհբութեան փ., № 33.
(օ. մ.) 1044. 100—83

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ
Ընդունելութիւնը ամեն օր
Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելիամինօվսկայա փող № 8
(օ. մ.) 783. 100—87

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւնը
ամեն օր (առաւօտեան 9—12 ժ. (երեկոյեան 5—7 ժ.
Միքայէլեան փողոց, № 27.
(ա. օ.) 1087. 100—82

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ
հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւն ամեն օր { 5—7 ժ. երեկ.
Միքայէլեան փող., № 36. Տելէֆօն № 388
(օ. մ.) 1216. 100—75

ԲԺԻՇԿ
Խ. Բ. ՄԵԼԻՔ-ԷՅՆԱԹԵԱՆ
Մասնագէտ սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Հիւանդների ընդունելութիւնը՝ առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև 10-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը։
Կսէնիևսկայա փ., № 6, «Վէտցէլ» հիւրանոցի մօտ։ (ե. հ. շ.) 955. 100—64

ՄԵԴԻՑԻՆԱՅԻ
ՖԵԼԴՇԵՐ-ՄԱՍՍԱԺԻՍՏ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Բժիշկների որոշմամբ կատարում է կաշուի տակ սրսկումներ, լուացումներ (спринцов.), վէրքի փաթաթումն, դեղերի քսումն (втиранie) նայլն։ Էլեքտրականութիւն բէժմատիզմի, պարալիչի, սեռական անկարողութեան և թուլութեան դէմ։ Մասսաժ էլեքտրական գործիքով և ձեռքով. մասնաւոր և ընդհանուր մասսաժ։ Բժշկական մարմնամարզութիւն, ծաղկահատութիւն։ Օտարերկրեայ հիւանդներին ցոյց է տալիս մասնագէտ հմուտ բժիշկներ։ Թորհուրդը 50 կոպ.։ Ընդունելութիւնը՝ կանանց—3—$3^1/_2$ ժ., տղամարդանց—$3^1/_2$—$4^1/_2$ ժ.։ Семеновская ул., № 9.
(կ. հ.) 77. 50—11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փետրվարի 27-ին լոյս տեսաւ
„ՀԱՍԿԵՐ“
№ 2—փետրվար
1. Խելօքները. Կայծակ.—2. Մայրիկից վրէժ (պատմուածք) Գ. Մեսեան.—3. Պապանոս Հ. Հայրապետեան.—4. Տանիքի տակին (մի պատկեր Իլզէ Ֆրապանի) ազատ թարգմ. գերմաներէնից.—5. Գօրտը (առակ) Աթ. Խնկոյեան.—6. Հսկայ Մոչիմը (առակ) Աթ. Խնկոյեան.—Կապույտ շուշը (պատմուածք) Սերովբէ Տէր-Խաչատրեան.—8. Պեպլի Մարթան (պատմուածք Հանս Աէհանրուղի) թարգմ. Սէյրի.—9. Ոսկի խաղաղը (հնդկական հէքիաթ) Յովհ. Թումանեանց.—10 Բեզակի լապտերը (փոխ. անգլ. Սեդրակ Յարութիւն).—11. Ապուշ Կոպօն (գաղթական. կեանքից) Տիկ. Մարգարիտ.—Մարիամ տատիկի տօպրակից, Զուարճալիք։
Այս համարի հետ ուղարկվում է ձրի յաւելուած՝ ԻՒԱՆՕՎԻՉ-ի «Ոչօնեց Ստեփանը», փոխ. Պերճ Պռօշեանցի։
Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է. տարեկան 4 ր., առանց յաւելուածների 3 ր.։ Тифлисъ, редакція „АСКЕРЪ“.
247. 1—1

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՈՆ
ՅՈՎՍԷՓ
ՄԵԼԻՔ-ՋՀԱՆԵԱՆՑԻ
Тифлисъ, Лермонтовская ул., № 4 (близъ III мужск. гимназіи)
Ընդունում են աշակերտներ գիշերօթիկ և երթևեկ և պատրաստում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։
Աւանդվում են՝ ռուս, հայ, գերման, լատին, և ֆրանսիական լեզուներ։
(ե. հ. կ.) 117։ 20—13

7 ՌՈՒԲԼԻ 30 ԿՈՊԷԿՈՎ
2 ԶԳԵՍՏԱՅՈՒ տղամարդու եւ կնոջ
ԵՐԿՈՒ զգեստացու կտոր՝ աշնանային կամ գարնանային, տղամարդ. և կանանց համար, ուղարկվում է 7 ր. 30 կոպէկով (Սիբիր աւել հաշւվում է 85 կ.)։ Եթէ չը հաւանվի—ֆաբրիկան փողը լրիւ վերադարձնում է։ Կտորները բաղկացած են. տղամարդունը՝ $4^1/_4$ արշին անգլ. տրիկօյից, բրդէ ամուր գործուածք, 2 արշ. լայն., նորագոյն նկարներով, իսկ կանացին՝ 8 արշ. տրիկօ «Օլիմպիա», մօդային նկարով, էլեգանտ զգեստի համար։ Երկու կտորներն էլ ամեն տեսակ մուգ գոյների։ Ճանապարհածախսը մեր հաշւին։ Վերադիր վճ. ուղարկելուց աւել հաշւվում է 16 կ. (պօստային ստկագին)։ Ըստ ցանկութեան նոյն գնով (7 ր. 30 կ.) ուղարկվում է 2 կտոր տղամարդու կամ կնոջ համար։ 4 և աւելի կտոր պահանջելուց՝ ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ ՁՐԻ ուղարկվում է—տղամ. խիրաքանչիւր կտորի հետ. ԱՍՏԱՌԱՑՈՒ, իսկ կանանց խիրաքանչ. կտորի հետ արտասահմանեան կաշուէ ԳՕՏԻ։ Պահանջներով դիմել՝ ЛОДЗЬ, въ фабрикѣ «ЛОДЗИНСКІЙ ЭКСПОРТЪ». М.
(23, 27 մ. 2) (В.13645) 197. 5—5

ԿՈՐՉԷՆ ՈՍԿԷ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԸ!
ԷԺԱՆ ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է!
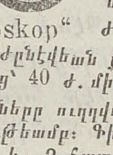
Ցղամարդ. համար նոր ձևի ժամաց. ֆրանս. իսկական ոսկուց, բաց, շքեղ գրաւիւրով, „Prima Roskop“ մարկայով. այդ ժամաց. մասնագէտը նոյնիսկ չէ կարող զանազանել 56 յարգի իսկական ոսկէ ժամացոյցից։ Բացի շքեղ լինելուց՝ „Prima Roskop“ ժամա. չվեյցար. ամենալաւ չինուածքով է, ժնևեան յայտնի ֆաբրիկայի գործ։ Լարումը կոթից՝ 40 ժ. մի անգամ—„Remontoir“, մինչև րօպէները ուղղված ընթացքով, 6 տ. գրաւորերաշխաւորութեամբ։ Գինը առաջ 15 ր. էր, այժմ միայն 2 ր. 75 կ., 2 հատը 5 ր. 20 կ.։ Այդ ձևի խուլ ժամաց.—1 րուբ. թանգ։ Մեր ֆիրմայի արտադրութիւնները տարածելու համար՝ մենք կցում ենք խիրաքանչ. ժամաց. իբրև պրեմիա - ձրի՝ 1) Շքեղ շղթայ նոյն ոսկուց. 2) ԲՐԵԼՕԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ! Աւտօմատիկ կինէմատօգրաֆ հետաքրքր. տեսարաններով, կամ թէ նոյնը 84% արծաթից, ոսկեզօծ. 3) Դ-ր Կօխի ծխափող-ապարատ՝ անվնաս ծխելու պապիրօս կամ սիգար, և կամ թէ՝ գրելու համար գրպանի պլիրօր. 4) Այծեամշկի քսակ ժամաց. փչանալուց պահպ. համար։ Պատուէրներն ուղարկենք վերադիր վճ. և առ. կանխավճ.։ Հասցէն. ВАРШАВА. М. Складъ часовъ. Т-во „Консеквентъ, I почт. отдѣл.—1—4 ժամաց. համար ճանապարհածախք. հաշւվում է 50 կ.։ Ով տեսնէ այդ ժամաց. նա կը հաւատայ, որ նրանք իսկական ոսկուց են։ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. —Կանացի բաց ժամաց. նոյն մեքենայով՝ կանացի կօմպլէտով—3 ր. 75 կոպ.։ Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(20 մ. 2) (В.14165) 213. 2—2

2 ՌՈՒԲԼՈՎ ՊԻՋԱԿ
Այդպիսի չնչած էժան գնով ուղարկում եմ պատրաստի, կարված, միանգամայն գործն. և գեղ. պիջակ՝ տարվայ ամեն սէզօնին յարմար։ Նոյնպէս ուղարկ. եմ պատրաստի շալվարներ, կարված մօդային, գործն. և ամուր կտորից՝ 2 ր.։ Պիջակի կամ շալվարի ճանապարհած. 35 կ.։ 3 և աւելի առարկ. բերել տալուց՝ իմ հաշւին։ Ուղարկ. եմ վերադիր վճ., պօստով, առ. կանխավճ., երաշխաւորութեամբ —եթէ չը հաւանվի՝ յետ եմ ընդունում։ Պատուէրները հասցէագրել. фабрик. З. Г. РОЗЕНТАЛЮ, г. Лодзь, № 216.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (В. 2782) 44. 33—31

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԻՒՐՕ
Որտեղ լինում են արտադրութիւններ ամենակատարելագործված մեքենաներով ռուսաց եւ օտար լեզուներով։ Պատրաստելու համար ընդունվում են նաև աշակերտներ և աշակերտուհիներ։ Նոյն տեղ հմուտ իրաւաբանի ձեռքով յօրինվում են խնդիրներ և բողոքագրեր. քաղաքական, քրէական և այլ հարցերի վերաբերեալ. տրվում են և բերանացի խորհուրդներ։ Ընդունելութիւնը ամեն օր՝ երեկոյեան 4—8 ժամը։ Հասցէ՝ Бюро переписки, Ելիզավետինսկայա № 31.
(ե. հ.) 233. 2—2

Վերեւի շրջազգեստ!
2 ռուբ. 75 կոպէկով ուղարկում եմ պօստով, վերադիր վճ., կանանց համար պատրաստի վերևի շրջազգեստ (իւբկա), բրդէ նորագոյն տրիկօյից, ամուր գործուածք, ամեն տեսակ մուգ գոյների, կարված և զարդարված վերջին տարազով։
Նոյն տեսակ շրջազգեստ մաքուր բրդէ Շէվիօտից—3 ր. 25 կ.։ Ճանապարհածախք հաշւվում է 35 կ.։ Երեք շրջազգեստ միասին պահանջելուց՝ ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։
Նոյնպէս ուղարկում եմ կանանց բլուզների համար կտորներ, արտասահմ. գործուածք, շքեղագոյն մետաքսեայ պրօշիվկաներով—կրծքի, թևնոցների և օձիքի վրա, ամեն տեսակ. մուգ և բաց գոյների, նոյնիսկ ամենամեծ չափի համապատասխան։ 3 կտոր 3 բլուզայի համար՝ 4 ր. 50 կ.։ Շրջազգեստի հետ միասին՝ միայն 3 ր. 75 կ. (շրջազգեստի չափը խնդրում եմ ուղարկել՝ վերցված կամ սանտիմէտրով և կամ թելով)։ Պահանջները—առանց բեկի. չը հաւանված ապրանքի փողը վերադարձնում եմ։
Հասցէագրել՝ ЛОДЗЬ. 1-е отд. Фирмѣ М. А. БАБУШКИНЪ. М.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(21, 28) (В. 11309) 160. 3—3

„ԳՈՒՏՏԷՆԲԷՐԳ“ գրախանութում վաճառվում է
Բժշկապետ Ա. ԲԱԲԱՅԵԱՆ
«ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ»
Գինն է 60 կոպ. պօստի ծախքով։
Կարելի է ուղարկել և պօստի մարկաներ։
Գրացուցակներն ուղարկվում են ՁՐԻ։ Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гуттенбергъ». (օ. մ.) 236. 3—2

ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՈՎԿԱՍԱԳԻՏԱԿԱՆ-ՄԱՐԴԱԲԱՆԱԿԱՆ
Գրադարանը
բաց է՝
Ընկ. անդամների համար առ. 9—2 և եր. 4—8.
Գիտութեամբ պարապողների համար առ. ժամը $8^1/_2$-ից մինչև գիշերվայ $11^1/_2$ ժամը։
Գրադարանը գտնվում է Վելեամինօվսկայա փողոցում, տուն № 14, բն. № 1.
(կ. ե. հ.) 185. 10—7

ԱՅԼԵՒՍ ՉԸ ԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ
Եթէ Դուք խիպալէս կամենում էք բժշկվել սիֆիլիսից, տրիպպերից, շանկերից, բէլից, սեռակ. թուլութիւնից, չերբերից և կամ Ձեր առողջութիւնը քայքայված է օնանիզմից—պահանջեցէք «Համբուրմասշնեի բժշկարան տղամարդ. և կանանց սեռակ. անդամների զաղտնի հիւանդութիւնների» անունով գիրքը, բաւականաչափ նկարներով և գեղատոմսերով, բաղկացած 250 էջից։ Գինը վերադիր վճարով և ճանապարհած. 1 ր. 50 կ.։ «Ժողովրդական բժշկարան», ձեռնարկ առանց բժշկի օգնութեան բոլոր հիւանդութիւններից բժշկվելու համար, (բացի զաղտնի հիւանդութ.), մեծերի և երեխաների համար, բաւականաչափ գեղատոմսերով, էջ մօտ 250, գինը՝ վերադիր վճար. և ճանապարհած.—1 ր. 50 կ.։ Երկու գրքերը միասին—2 ր. 60 կ. (կարելի է նամակադրոշմով)։ «Նախապաշտ. բժշկարան անասունների համար», էջ 135, գինը 1 ր. 25 կ.։ Միակ պահեստը С.-Петербургъ, Офицерская, 50—224. Ф. Словаку.
(28) (П.17284) 158. 2—2

2 ԶԳԵՍՏ 5 ր. 25 կ.
Տարածելու նպատակով մենք ուղարկում ենք 12 ր. փոխարէն 5 ր. 25 կոպէկով հետևեալ զգեստացու 2 կտորները. 1) $4^1/_4$ արշ. ֆրանս. տրիկօ տղամ զգեստի համար, շատ ամուր, գործնական և մօդային նկարներով բրդէ կտոր։ 2) 8 արշ. կտոր «Անգլէյ», կանանց ամբողջ զգեստի համար, միանգամայն մօդային և գեղեցիկ բրդէ կտոր։ Այդպիսի 2 կտոր յաւ տեսակից՝ ուղարկում ենք 5 ր. 75 կոպէկով։ Ճանապարհածախքը 55 կոպ.։ Երկու և աւելի զոյգ կտոր բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը մեր հաշւին։ Ուղարկում ենք պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ. և երաշխաւորութեամբ—եթէ չը հաւանվի՝ յետ ենք վերցնում։ Պահանջները հասցէագրել. г. Лодзь, въ фабрику Т-ва „Э X O“.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(շ. ե. հ.) (В. 2831) 46. 17—17

ՀԱՄԱՐՆԵՐ
ՊԱԼԷ-ՐՕՅԱԼ
Դվօրցօվեան փողոցի վրա.
Համարները այժմ գտնվում են ուրիշ կապալառուի ձեռքում։ Տրվում են օրով և ամսով։
(ե.հ.կ.) Կարելի է և առանց կահ-կարասիքի։ 249. 3—1

10,000 ՌՈՒԲ. ԿՕՇԿԵՂԷՆ 5000 ՌՈՒԲԼՈՎ
ՄԻ ՄՈՌԱՑԷՔ,
որ տարեկան մէկ անգամ միայն, խանութի տարեհաշւից յետոյ
ՆՇԱՆԱԿՎՈՒՄ Է
ՖԻՐՄԱՆ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ 1875 ԹՒԱԿԱՆԻՑ
ԽՈՇՈՐ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ ԿՕՇԿԵՂԷՆՆԵՐԻ
ՄԱՐՏԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 25-Ը ՍՈՅՆ ԹՒԻ
Ա. Ս. ԳԻՐԳԻՆՕՎԻ
ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ
Դվօրցօվայա փողոցի վրա, № 3.
(շ.ե.) 244. 2—2

Լ. Լեռլէի լաբօրատօրիայի Օրլէան քաղաքում (Ֆրանսիա)
ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵՇԱՆԻ
(Iodhyrine du d-r Deschamp)
ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ
ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ
որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փառաւոր հետևանքներով։ Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբում։
Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար։
Հեռացնում է չաղութիւնը ատրճանարար շատ կարճ ժամանակամիջոցում։
Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղհատներ, արժէ 4 ր. 25 կոպ.։
Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։
Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում
Торговый Домъ ЛЮКСЕМБУРГЪ и К-о, Варшава, Журавья, 40.
(մ. 2, 20) (В. 2234) 30. 5—4

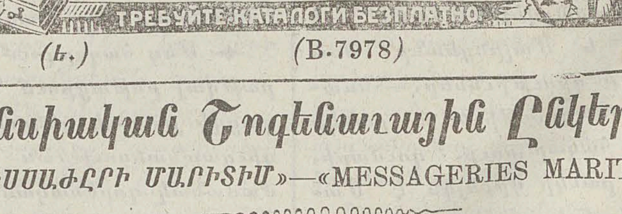

(ե.) (В.7978) 102. 5—5

Ֆրանսիական Ծովենաւային Ընկերութիւն
«ՄԵՍՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ»—«MESSAGERIES MARITIMES»
Մարտի 9-ին (ըստ ն. տ. մարտի 22-ին) մեկնելու է Բաթումից առաջնակարգ «Crimée» շոգենաւը—նաւապետ՝ Rat—հանդիպելով Տրապիզօն, Սամսոն, Կ. Պօլիս, Դարդանէլ, Զմիւռնիա, Պիրէյ, Մարսէյլ, Հավր և Լօնդօն։
Ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակները մինչև Պարիզ, Նիւ-Եօրկ և Շանխայ (Չինաստան), Հեռաւոր Արևելք գնացողների համար, կարելի է ստանալ Թիֆլիսում, պակասեցրած գներով։
Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ պ. Վ. Յակոբեանին, Նախկին Արծրունու գալէրէյում՝ թիւ 127 գրասենեակը, հեռախօս թիւ 608։ Գրասենեակը բաց է՝ 9—2 ժամը ցերեկվայ և 5—7-ը երեկոյեան, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։
248. 1—1

Типографія „Экономія“ Большая Ванкская № 3.